

Disputatio magi

stri Nicolay de lyra sacre theologie
pfefforis eximii de ordine minoru cō
tra pfidiā iudeoz. in qua ostēdit per
scripturas sacras ab ipsis iudeis ap-
probatas et receptas dūm nrm iesum
xp̄z vez deū et vez hoīez fuisse: tēpusq̄
sue icarnationis p̄terisse. argumēt
iudeoz i oppositū tractis forūtib et
confutatis.

Georgius Mittelhusz.

ff.

Aquest llibra es den
Sabastia fioll
se udiant en lo
pucio de mnda
sota disciplina
de nra

Jaques

L

Incipit libellus editus p̄ magistrū Nicolāū de
lyra ordinis minorū theologie p̄fessorē: in quo sunt
pulcherrime questiones iudaicā perfidiā in cathos-
lica fide improbantēs.

Rimo querit̄ utrū ex scripturis receptis a
p̄ iudeis possit efficacit̄ probari saluatorē no-
strū fuisse deū ⁊ hoīem. **E**t arguit̄ primo
q̄ sic. q̄ tñ questio duo includit. vnū q̄ pertinet ad
p̄sonā xp̄i: sc̄z q̄ sit deus ⁊ hō. aliud ad t̄p̄s: sc̄z q̄ sit
xp̄i mysteriū p̄pletū. ⁊ iō de vtroq̄ āf. Et primo p̄ id
q̄d habet̄ d̄iere. xxiij. Ecce dies veniit (dicit d̄ns)
⁊ suscitabo dauid germē iustū ⁊c. Ex quo patet ip̄m
p̄missum ex semie dauid. ⁊ per d̄ns verū hominē. ⁊
sequit̄ in eadē auctoritate q̄ de xp̄o loquit̄ In dieb̄
illis saluabit̄ iuda ⁊ israel habitabit̄ p̄fidēter. ⁊ hoc
est nomē q̄d vocabūt̄ eum d̄ns iustus n̄r. ex quo patet
eius d̄initas. **D**e sc̄do videlicet de t̄p̄e āf p̄ illud
Aggei. ij. vbi de xp̄o d̄f. Veniet desideratus cūctis
gētib̄ ⁊ replebo domū istā gloria. dicit d̄ns exer-
cituū. **P**ropheta aūt̄ ibi loquebat̄ de domo dei edī-
ficata a filiis israel post reditū de captiuitate babi-
lonica. ergo sc̄ate illa domo venit xp̄s. domus autē
illa destructa fuit. xliij. anno a passione d̄ni per tytū
⁊ vespasianū. ergo aū erat p̄pletū christi mysteriū.
⁊ sic patet oppositū. **I**n contrariū aūt̄ arguit̄: q̄
inter iudeos sunt ⁊ fuerūt multi hoīes ingeniosi / ⁊
in scripturis legis ⁊ prophetarū valde studiosi. ergo
si p̄dicta possēt haberi efficacit̄ p̄ scripturas ab eis
receptas nō esset verissimile: q̄ tādū stetissent in t̄p̄
errore. igitur ⁊c. **R**espōdeo q̄ hic sunt p̄cipalit̄
duo attendenda **P**rimū est q̄ sunt scripture a iudeis
recepte. Secundū utrū p̄dicta possint p̄ illas scri-
pturas p̄bari p̄batiōe efficaci. **C**irca p̄mū sc̄lētū

¶ Libri canonici veteris testamenti sunt ab eis recepti
partim tanquam deo inspirate scripti. et sunt in uniuerso. xxij
secundum antiquam computationem et xxiiii. secundum modernam
quod: lamentationes hierem. et liber ruth ponuntur modo pro duobus
libris a libris hierem. et iudicum separatis. De istis autem
libris aliter dicuntur legales scilicet quoniam libri moysi. et sunt
in primo ordine apud iudeos. Alii dicuntur prophetici
scilicet iosue: iudicum: samuel. i. primus et secundus. Regum. Ma
lachim. i. iij. et. iij. regum. Esa. hierem. Ezechiel. et liber. xij.
prophetarum qui dicitur tereasta. Et isti octo sunt in secundo ordi
ne Reliqui vero dicuntur agiographi. i. scripture sancte
vel sanctorum scripture. Et sunt isti. liber iob. li. psalmodum
parabole ecclesiastes. cantica canticorum. palypomenon
daniel esdras et hester. ruth. lamem. hierem. et isti sunt in
tertio ordine. Considerandum etiam quod isti libri sunt apud
eos multipliciter scripti. vno modo pure hebraice et
sic primo traditi sunt videlicet sermone hebraico cum litteris
hebraicis. Alio modo hebraice sed non pure. videlicet ser
mone caldaico: sed litteris hebraicis. Sed quia hebraicum et
caldaicum sunt idiomata propinqua eundem numerum litterarum
habentia. que littere quibus discrepant in figura tamen que
nunt in sono et virtute ut dicit hierem. in plago galle
ato. et ideo omnium idiomata potest faciliter scribi per litteras
alterius. Hoc igitur modo plures scripserunt veteris testamē
tum et maxime ionathā filius oriel cuius scriptura est ita
authentica apud hebreos quod nullus adhuc ausus fuit
sibi contradicere. propter quod in libris notabilibus iude
orum ponitur hebraicum purum in una columna et caldaicum
scriptum ab isto ionathā litteris hebraicis in altera et. vti
tur iudei isto caldaico quasi per expositionem. quia aliqua que
erant multum obscura in hebraico puro: clariorem ponuntur
et quasi exponuntur in isto caldaico ut infra patebit
magis. Et ideo illa translatio necessaria est ad dispu

tandū cum iudeis in passib⁹ multis. Sic trāslatio
lxx. interpretū apud eos habet saltē apud aliquos
studiosos. Illi em̄. lxx. fuerūt electi de toto populo
isrl̄ tanq̄ excellentissimi & studiosissimi ac periti in
l̄ra hebraica & greca s̄m q̄ dicit iosephus. xij. li. ant̄
quitatū. Ipsi aut̄ nō semp̄ trāstulerūt de hebraico in
grecū verbū ex verbo. sed frequēt̄ sensū ex sensu mu-
tātes aliqua vel occultātes ex industria ea q̄ possent
esse cā erroris p̄tholomeo regi. Hāc aut̄ trāslationē
voluerūt habere studiosi hebreorū tanq̄ factū sapiē-
tissimorū viroꝝ. & dato q̄ nusq̄ ab eis haberet̄: nō t̄n
possunt ipsaz negare cū fuerit facta a sapiētissimis
& valētioribus de toto populo & in tanto numero.
Et ideo de illa possumus nos iuuare ad probādum
aliquid ipsi iudeis. sicut infra patebit. ¶ Itē pre-
scripturas canonicas sunt alie scripture a iudeis
recepte tanq̄ auctētice scz T̄halmud. quia s̄m eos
scriptura ista nō differt a scripturis canonicis / nisi
sicut lex data verbo a lege data scripto. qz ista fuit
reuelata moyssi a deo sicut illa que sunt scripta in li-
bris moyssi. sed tunc moyses nō scripsit ea que cont̄-
nētur in T̄halmud. Et hoc potuit esse duplici de cā
vtpote qz nō erat necessariū vt populus sciret talia
sicut erat necessariū de preceptis in lege. vel qz ista
magis erāt in secretis habēda. moyses t̄n tradidit
eā Josue & alijs senioribus verbo: sicut habuerat a
dño: & alijs alijs posterioribus eodem mō. & sic p̄nter
quosq̄ scripta sunt talia p̄ posteriores doctores ne
caderēt in obliuionē. Sic dicta doctoz hebraicorū
qui glosauerūt vetus testamētū sunt autētica apud
eos multo magis q̄ apud nos dicta hiero. & augu. &
alioꝝ doctorum catholicorū. Et hoc potissime per id
quod scribit̄ Deu. xvij. Non declinabis a v̄bis eoꝝ

ruz ad dexterā siue ad sinistrā. vbi loq̄tur scriptura
de sacerdotib⁹ et doctorib⁹ ad quos p̄cipit scriptus
ra i dubijs recurrere ⁊ eorū sn̄iaz id̄discusse tenere. Iꝯ
sūt hm̄oi scripture i magna pte sint false scz Thal
mud. et glose doctorū hebraicorū tñ p̄ eas possum⁹
p̄tra eos efficaciter arguere: ex quo sunt ab eis p̄di
cto mō recepte: sicut ecōtrario argum̄tū qđ facerēt
p̄tra nos ex euāgelio ⁊ scripturis ap̄lorū hm̄oi esset
efficax p̄tra nos licet reputēt hm̄oi scripturas fals
sum p̄tinere. ¶ Q̄sio que scripture sint a iudeis re
cepte. sc̄do videndū est an id qđ in q̄one ponit̄ pos
sit p̄ illas scripturas efficaciter p̄bari. Et distiguo
p̄mo de p̄batione efficacit̄: qz p̄batiōis efficacit̄a pōt
dupl̄r accipi. vno mō q̄ sit ita efficax p̄batio q̄ nul
lo mō possit euāri sine euādeti negatōe vel p̄tradi
ctiōe scripture p̄dicte. ⁊ sic mihi videt̄ q̄ adhuc nō
sit p̄batū q̄ in q̄stione q̄rit̄ p̄ dictaz scripturā. Cui⁹
rō est. qz misteriū trinitatis ⁊ incarnatiōis xp̄i exp̄f
sitas ponit̄ in nouo testamēto q̄ veteri: sicut p̄ ma
nifeste. ⁊ ab oib⁹ p̄cedit̄. ⁊ tñ multi heretici totū no
uum testamētū recipiūt ⁊ p̄ suis errorib⁹ exponūt.
aliq̄ tñ ip̄sorū negāt trinitatē p̄sonarū i diuinis sicut
Sabell⁹. alii negāt diuinitatē in xp̄o sicut Ari
us. alii verā hūanitatē sicut Maniche⁹ q̄ dixit xp̄s
habere carnē fātasticā: ad qđ se q̄t̄ ip̄m nō fuisse verū
hoīem qz vera caro est de veritate nature hūane. Si
mil̄r arri⁹ dixit ip̄m nō h̄re aīam intellectiuā: s̄ ver
bum supplere aīe locū: quod tñ verbū dicit̄ esse crea
tum. Simil̄r apolinaris dixit ip̄m nō habere aīam
intellectiuā licet assumpserit aīam sensitiuā. ⁊ ad v̄
ctum vtriusq̄ sequit̄ xp̄m nō fuisse verū hoīem cū
ab aīa intellectiua accipiatur species humana. Si
iḡt̄ dicti heretici exponebant pro se scripturā nouā

testamenti: multo magis iudei possunt pro se exponere sacras scripturas veteris testamenti. ¶ Alio modo potest accipi probationis efficacia per scripturas sic quod licet scriptura possit aliter poni aliquo modo saltem ad euadendum absque contradictione manifesta: tamen simpliciter loquendo non potest alio modo rationabiliter exponi quam semper appareat expositio fidei catholice rationabilior. Et hoc modo credo quod id quod positum est in questione probatum est satis per scripturas veteris testamenti. et ita potest hoc idem probari hoc modo procedendo. In questione autem ponuntur duo ut dictum est. Unum scilicet quod pertinet ad tempus scilicet utrum tempus aduentus christi sit preteritum. Secundum quod pertinet ad personam christi utrum sit deus et homo in una persona. et istud implicat duo. quia fides catholica ponit unionem nature diuine et humane in determiata persona scilicet filii et non patris nec spiritus sancti. et ex hoc supponitur pluralitas personarum in diuinitate quod fortissime negant a iudeis. Et ideo ad probandum quod in questione ponitur per scripturas a iudeis receptas. ista tria sunt per ordinem declaranda ex eadem scriptura. Primum est quod in unitate diuine essentie est pluralitas personarum siue suppositorum. Secundum est quod in persona filii natura humana et diuina sunt unite. ita quod ipse est verus deus et verus homo. Tertium est quod hoc factum est de preterito et non expectandum de futuro: sicut expectant iudei et in hoc sunt valde decepti. ¶ Ad declarationem primi primo induco argumentum magistri sententia. dicitur in primo libri quod probat pluralitatem personarum in diuinitate: per illud quod scribitur in principio Genesim. In principio creauit deus celum et terram etc. hebraica veritas sic habet. In principio creauit eloyim celum et terram etc. Eloyim est nomen plurale huius nominis hel vel helon quod significat deum in singulari. et hoc satis patet scientibus proprietates idiomatis hebraici. per hoc autem quod nomen

plurale diuinū coniūgitur cum verbo singularis nū-
mēri cū dicitur. Creauit heloym. ac si diceret. Cre-
auit diis. **O**stēditur igit̃ in scriptura q̃ in deo est aliq̃
plalitas in vnitare eēntie. qz talis modus loquēdi
sepe ī veteri testamēto iuenit̃ de deo ⁊ de nullo alio
Ex quo p̃z q̃ aliqua plalitas in vnitare dīne eēntie
est q̃ in nulla alia inuenit̃ natura. ⁊ hec est plalitas
psonarū in vna simplici essentia q̃ in predicto modo
loquēdi designat̃ p̃ verbū singularis nūeri iunctū
nomī plurali. ¶ Sed ad hoc r̃ndent dicētes: q̃ hoc
nomē heloym indr̃nter accipiē in singulari ⁊ in pl̃i
⁊ q̃n d̃r de deo vero semp̃ accipiē p̃ singulari. ⁊ sic ē
in p̃posito ñro q̃n d̃r. In principio creauit heloym
celū ⁊ terrā. i. deus. ¶ Sed h̃ hanc solutionē arguo
ex textu sacre scripture: q̃ hoc nomē heloym ⁊ alia
noīa dīna dicūt̃ frequēter de deo x̃o in pl̃i q̃b̃ p̃z
manifeste. qz cōiungit̃ cū adiectiuis plalib̃ ⁊ x̃bis
pl̃is numeri. Exēplū de adiectiuis. Josue vlt. Non
poteritis seruire d̃no. qz d̃ns sanctus ipse veritas.
Hebraica sic h̃z. Nō poteritis seruire d̃no heloym sc̃i
īp̃e. Itē hie. xxiii. Peruertistis x̃ba dei ṽuentis d̃ni
exercitū dei ṽri tetragrāmatō. Et nota q̃ ibi ponit̃
nomē d̃ni tetragrāmatō. qz veritas hebraica sic h̃z.
Peruertistis x̃ba heloym ṽuentis d̃ni exercitū
dei ṽri. Et nota q̃ ibi ponit̃ nomē dei tetragrāmatō
dei vestri cū dicitur in auctoritate p̃missa. D̃ni exer-
citū vbi habemus nomen d̃ni in hebraico ponitur
nomē d̃ni tetragrāmatō q̃b̃ significat̃ diuinā naturā
s̃m suas proprietates intrinsecas absq̃ respectu ab
extra vt magis patebit̃ infra. Et sic patet q̃ intrin-
secis diuinitatis est aliqua plalitas p̃ pluralitatē
īmediate p̃cedētē cū d̃r in auctoritate. Peruertistis
verba heloym h̃aīm. i. deoꝝ ṽuentis. ⁊ coniūgitur

Ista p[ro]f[er]itas no[m]i[n]i dei tetragramatō. t[ame]n i[m]mediate sub
ditur. D[omi]n[us] exercitū[rum] &c. i[n] singulari. & sic per hoc p[ro]p[ter]
q[uo]d in vnit[er]itate diuine e[ss]e[n]tie est aliq[ui] p[ro]f[er]itas cū sūma
simplicitate q[ue] nō est in alijs. q[uia] semp[er] vbi scriptura
ponit aliq[ui]d significās p[ro]f[er]itatē p[er]sonar[um]. ibi deinde
ponit q[uo]d o[mn]i[n]i[us] e[ss]e[n]tie vnitatē. vt p[er] auctoritatē p[re]
dictā p[ro]p[ter] vt infra subsequēter patebit. Itē esa. liiij.
D[omi]n[us] habit[us] tui q[ui] te fecit d[omi]n[us] exercitū[rum] nomē eius he-
braica veritas sic h[ab]et. D[omi]n[us] habit[us] tuus factoris tui d[omi]n[us]
exercitū[rum] nomē eius. In hac auctoritate vbi ponit
d[omi]n[us] exercitū[rum] nomē eius ponit nomē d[omi]ni tetragra-
matō. Et ideo ex hac auctoritate p[otes]t argui sicut ex
precedēti. Si[cut] hoc nomē heloym frequēter coniu[n]-
gitur cū verbo p[er]is numeri. verbi g[ra]tia. Regū. viij
df. Que est aut[em] gens vt p[er]p[et]uis tuus israel in fra p[ro]p[ter]
quā iuit deus vt redimeret eā sibi in populū &c. he-
braica veritas sic h[ab]et. Quis ē vt p[er]p[et]uis tuus israel g[ra]tis
vna in t[er]ra p[ro]p[ter] quā fuerūt heloym ad redimendū
sibi p[er]p[et]uis. Itē Eccl[esi]e. iij. Quis ē hō inq[ui] p[otes]t seq[ui]
regē factorē suū. hebraica veritas sic h[ab]et. Quis est
hō vt intret post regē q[ui] iā fecerūt eū. Patet igi[ter] ex
predictis q[uo]d p[re]dicta euasio est falsa q[uia] nomē heloym
dictū de deo vero accipit[ur] frequēter in sacra scripta
in plurali. vt p[ro]p[ter] ex auctoritatib[us] predictis que non
possunt itelligi ad litterā nisi de deo vero p[ro]p[ter] q[uo]d
alii soluerūt alit[er] alibi. s. in glo. sup illud eccl[esi]e. q[uo]d d[omi]n[us]
ctū est. Quis est hō vt intret post regē q[ui] iā fecerūt eū
glo. hebraica. Si q[ui] q[ui] fecerunt eū scz hoīem p[otes]t
dici deus sanct[us] & d[omi]n[us] cōsiliū suū. & cū si[cut] r[ati]o[n]e d[omi]n[us] in
glo. sup p[er]m. xlix. Qui fact[us] est ab asaph deus deoz
d[omi]n[us] locut[us] est &c. In hebraico sunt tria no[m]i[n]a diuina
scz hel/heloym/nomē d[omi]ni tetragramatō loco hui[us]
h[ab]emus hoc nomē d[omi]ni. ¶ Querit ibi glosator q[ui]re

asaph ter nominavit deū in principio huius psalmi. Rñ
dit: vt ostēderet q̄ de⁹ in trib⁹ pprietatib⁹ creauit
seculū. Considerent iste rñsiones q̄ sunt vñssime. P̄
ma em̄ q̄ dicit q̄ de⁹ ⁊ dñs cōsiliū sui fecerūt hoīem
⁊ ppter hoc d̄r in plurali Ecc̄. ij. Quis est homo vt
intret post regē q̄ iam fecerūt eū. qz dñs accipit̄ hīc
p̄ patre. dñs cōsiliū sui pprie dicit̄ filius / qui est ver
bum mētis paterne / ⁊ spūssanc⁹ amor ex ipsis p̄ce
cedens. Similiter secūda respōsio q̄ dicit q̄ asaph
ter nominavit deū / qz deus in tribus pprietatib⁹
creauit mundū est verissima / qz tres sunt pprieta
tes in diuinis scilicet paternitas / filiatio / ⁊ spiratio
que sunt pprietates constituentes. ¶ Et creat⁹ mū
dus est in tribus pprietatib⁹ istis. qm̄ indiuisa sunt
opera trinitatis. Patet etiaz ex istis q̄ nō est cōtra
intētione hebraicorū doctorū antiquorū q̄ aliqua
pluralitas ponat̄ in deo seu in diuinis: dñ tñ seruet̄
vnitas veritatis: quā vnitatē catholici verissime cō
fitem̄. ¶ Hāc igit̄ vltimā respōsionē q̄ vt visum est
stinet veritatē posteriores iudei deprauāt dicentes
q̄ diuina sapiētia / bonitas / potētia / sunt iste tres p̄
prietates in q̄b⁹ deus creauit mundū ⁊ oīa fecit. et
tō in p̄ncipio Gen. vj. In principio creauit he loym
in plurali ad denotādū istas tres pprietates siue at
tributa in deo in q̄b⁹ oīa operat̄. Et eo mō exponūt
autoritates alias. S3 ista respōsio nō est rōnabilis
P̄mo qz sicut de⁹ operat̄ p̄ potētia / sapiētiam / et
amorē. ita artifex creat⁹ operat̄ p̄ artē suā sicut p̄ re
gulā directiuā et p̄ potētia trāsmutādī materiā: et p̄
lucris amorē siue ppter finem. Si igit̄ propter predi
cta scz ppter potētia: sapiētiam: ⁊ bonitatē diuinā
nomen dñi ponit̄ in plurali qm̄ operat̄ eadē rōne et
maiori d3 scriptura sic loqui de artifice creato ope

rationē ipsius exprimēdo qđ nō iuenit. et talis mo-
dus loquēdi in sacra scriptura de deo frequēter ha-
bet. Et p̄firmat̄ rō: qz potētia/sapiētia et amor plus
differūt in artifice creato q̄ in deo. qz differūt scz re-
absoluta: qđ nō pōt esse in deo. q̄ modus loquēdi in
plurali magis p̄petit in expr̄ssōe opatoris creati ar-
tificis q̄ ipsius dei. ¶ Itē arguit̄ sic. Intētio moy-
si erat inducere pp̄lm ad cultū vnius dei et ipsuz ab
ydolatria renocare ad quā ille pp̄ls erat pronus ut
patet ex toto discursu veteris testamēti. Quz igit̄ p̄
modū p̄dictū loquēdi in pl̄i possit haberi aliqua oc-
casio cogitādi absolutā pl̄itātē i diuinis nō est veri-
simile q̄ moyses cognoscēs p̄nitātē pp̄li ad ydola-
triā vsus fuisset tali vocabulo vel mō loquēdi et in
scripturis reliq̄ss̄t nisi p̄ hoc subtiliter sapientib⁹ in-
dicare voluisset q̄ cū vnitātē simplicis eēntie i deo
stat pluralitas p̄sonarū. aliter em̄ su⁹ modus loquē-
di esset p̄trari⁹ sive intēntionē. Est autē sciēdū q̄ in he-
braico misteria abscondita et solū sapientib⁹ nota ex
modo scribēdi incōsuetō frequēter designant̄. Ista
sunt q̄ dixi de hac r̄sione. et hāc q̄stionē veterānt̄
Sed postea venit ad man⁹ meas quidā libellus he-
braice script⁹ vbi p̄dicta rōnab̄r soluit̄. Et q̄tū ad
illud argumētū dixit sic auctor illius libelli q̄ illi q̄
arguūt pluralitātē p̄sonarū in diuinis p̄ hoc nomen
Heloym qđ pl̄itātē significat. et tñ d̄: de deo: innit̄
tur sup baculū arūdinēū p̄fractū. qz talis modus lo-
quēdi alibi inuenit̄ de vno solo sicut patet. i. Regū
xxviii. vbi scriptura loquit̄ de suscitatiōe samuelis
cū dixit illa mulier phitonissa. Vidi heloym ascen-
dētes de terra. sequit̄ verbū saul. Qualis est forma
ei⁹ et c. Itē nō soluz loquit̄ scriptura sic de hoc noīe
heloym: sed etiā de aliqb⁹ alijs. verbi ḡra. Ezechiel:

xlvi. dicit sic. In die aut kalēdaz vitulū de armēto
īmaculatū ꝛc. In hebraico aut ponit thamin quod
significat īmaculatū. sed thaminū quod est plurale
hui⁹ noīis thamin vel thamau. ꝛ cōiungit cū vitulo
in singulari. ꝛ ꝑ hoc tū interpretat aliqua ꝑsalitas. ꝛ
ꝛc. Itē aliqñ verba ꝑlis numeri cōiungūt cū noīb⁹
ꝛ ꝑnoīb⁹ singularis nūeri. Vbi gfa. Lati. i. Trahe
me post te. curremus ꝛc. ꝛ sic nō valet argumentū
qđ concluderet ꝑsalitas ꝑsonaz ex hoc qđ nomina
diuina cōiungunt cū verbis ꝑlis numeri. vtridetur
ꝛ sic per ista loca scripture arguit ꝑtra ꝑdicta. Sed
per ista nullo mō infrīgūt ea qđ dicta sunt. qđ fm
expositores hebraicos samuel nō surrexit solus sed
moyses cū eo. dicunt em̄ qđ samuel surrexit tunc nō
virtute magica sed virtute diuina seu ꝑmissione qđ
dictū ꝑuenit cū illa opinione quā tangit aug. in epla
ad simplicianū. ꝛ habet ī glo. i. regū. xxiiij. sup illū
locū. iudei dicūt qđ samuel timuit ad diuinū iudiciū
euocari. ideo rogauit moyse venire secū vt esset sibi
testis qđ integre seruasset legē ab eo scriptā. mulier
igitē phitonissa que solū samuelē vocauerat videns
aliū ipsum associantē admirans dixit in ꝑli. Deos
video ascēdentes de t̄ra. i. hoīes diuinos ꝛ idicauit
modū sue visionis saul. licet breuius scribat. i. Re
gū. xvlij. Saul aut nō quesuit nisi de figura ipsius
qđ ꝑiō apparuerat ꝛ nō de associāte ipm ꝛ ꝑꝑ hoc
qđ fuit in singulari. d. qđlis eēt forma eius. qđ cū solo
samuele volebat loqui. ꝛ sic ꝑꝛ ex dictis doctorū he
braicoꝝ passum istū exponētium: qđ non infrīgitur
nostrū argumētum ꝑdictū. sed ꝑfirmat magis. qđ
heloym de duob⁹ dī Si aut dicaē fm aliā opinionē
quā etiā tangit augustinus: qđ non fuit vere samuel
qui apparuit. tunc rñdeo qđ duo aliī apparuerūt. vti

delicet demon priuat⁹ illi mulieri magice et quedā
forma representās samuelē: et ppter hoc dixit ī plu
rati. video deos etc. saul autē nō nisi de vno quesi
uit scz de samuele quem vocari fecerat. ¶ Sed secū
dum argumentū dicēdū est q̄ thamin qd̄ significat
īmaculatos in plurali non coniungit̄ cum vitulo in
singulari vt ipse arguit et male: sed cum gr̄o plura
lis numeri. nō eim̄ habet variationē casuū sicut nos
sed im̄ varianē noīa scdm̄ numerū pluralē et singu
larē. et est sensus. In die autē kalēdarū vitulsi de ar
mento īmaculatos. i. de numero alioꝝ īmaculatos
qui ad hoc reseruabant̄ faciet sacrificiū etc. ¶ Ad
cuius euidentīā est notādū q̄ ex statuto legis in prin
cipio cuiuslibet mēsis debebat offerri vitulus vnus
īmaculatus. et ideo ordinauerunt sacerdotes in vno
loco ppe templū: vt tales vituli seruarent̄ saltē. xij
ad minus. et de illis saltem ad hoc reseruatis sem
per accipiebatur ille qui in principio mensis seu ka
lendarum quod idem est offerebatur. de tali autem
oblatione loquitur Ezechī. in loco predicto. et ideo
ad hoc denotandum posuit thaminuz in plurali ad
innuendum q̄ vnus de illis pluribus sic debeat of
ferri. ¶ Et sic patet q̄ predicta non infringunt ea
que dicta sunt de hoc noīe heloym ppter qd̄ anti
qui doctores hebreoz aliter nitebant̄ soluere predi
ctum argumentū vt patuit ex p̄dictis. ¶ Ad tertiu
est dicēdū q̄ liber canticorū a doctoribus hebraicis
exponit̄ de deo et synagoga sicut de xp̄o. et etiā a do
ctoribus catholicis vt infra dicet̄. Igit̄ scdm̄ illos
illa verba Trahe me post te. sunt verba synagoge:
q̄ d̄: spōsa dei. et ideo talis sponsa non est vna perso
na singularis: sed collectio fidelis. et ideo ad hoc de
notādū subdit̄ in plurali Currem⁹. et ideo hoc po

uatur ad denotandū p̄alitatē p̄sonarū. ⁊ ideo ex hoc
nō inf̄rigitur argumētū de hoc noīe heloyim: ⁊ alijs
noībus diuinis / etiā de noīe dñi tetragiamatō / que
cōiungūtur cū verbis p̄lis numeris: ad denotādū ibi
aliquā p̄alitatē p̄ modū predictū sed magis p̄ hoc
argumētū p̄dictū p̄firmat. Quedā etiā alia inducit
auctor predicti libelli ad suū propositū que omitto
ad p̄s. tum q̄ p̄dictis solutis alia patēt. tū q̄ intē
do libellū istū improbare per oīa decurrendo. q̄ ibi
multa contra fidē xp̄ianā tangūtur. Item nō solum
q̄ pluralitas p̄sonarū in diuinis ex hoc noīe heloyim
ut ipse supponit dicēs: q̄ inītimur baculo arūdineo
cōfracto sed eandē pluralitatē clarius expr̄imūt p̄
phete in multjs locis. verbi gr̄a in p̄o. xliiij. Qui nō
pōt exponi nisi ad litterā de xp̄o. Sedes tua in secu
lum seculi: v̄rga eq̄tatis v̄rga regni tui. Dilexisti
iusticiā ⁊ odisti iniquitatē: p̄p̄tea vnxit te deus de⁹
tuus. In hac auctoritate expr̄imūt xp̄s tanq̄ deus
vnctus. q̄ in hūana natura assūpta vnct⁹ est pleni
tudine gr̄e. Expr̄imūt etiā hic deus vngēs ip̄m tanq̄
p̄sona distincta ab ip̄so vncto. q̄ scripta sacra de ip̄o
vngēte loquit̄ tanq̄ de alia p̄sona ¶ Rotandū etiā
q̄ ex p̄te dei vngētis duplicat̄ hoc nomē deus cum
dixit. Vnxit te de⁹ deus tu⁹. ad denotādū p̄sonā pa.
⁊.f. Et sic p̄ ex hac auctoritate pluralitas p̄sonarū
⁊ diuinitas ipsius xp̄i p̄pter q̄d ad idē p̄positū pro
bandū induxit eā ap̄ls ad heb. i. ca. Itē p̄s. cix. dñ.
Dixit dñs dño meo ⁊c. Et q̄ ista sint verba p̄lis ad
filii p̄ per trāslationē caldatcā que dicit sic. Dixit
dñs verbo suo sede a dextris meis. Patet etiā p̄ id
q̄d sequit̄ in eodē p̄o. Ex utero ante luciferū genui
te. q̄ nō potest p̄petere nisi filio dei. per hoc enī q̄d

dicit hie. Deus verbū ex vterō. i. genitus de substā-
tia dei ostēditur dīne essentie vnitas. qz deitas pluri-
ficari nō potest. p hoc aut qd dī genit⁹ de substātia
dei ostēditur distinctio psonarū. qz nulla res seipsam
gignit. similiter per hoc qd dicitur. Sede a dextris
meis. Ana enī persona nō dicitur sedere ad dexterā
suūpsius. Et sic ex hac auctoritate patet pluralitas
personarū et maxime qz in psal. nō potest exponi ad
litterā nisi de xpō. sicut prius declaravi in epistola
ad hebreos primo capitulo. ppter qd saluator alle-
gat eam in hoc sensu. Math. xxij. et apostolus vbi
supra. ¶ Item pluralitas personarū non solū expri-
mitur in scriptura veteri testamēti sed etiā determi-
nata pluralitas vt beata trinitas. Esa. xlvij. Non a
principio in abscondito locutus sum experte ante q̄
fierāt ibi erā. et nunc dñs deus misit me et spūs eius
Ista sunt verba dei loquētis. vt patet ex textu ime-
diate precedēti. similiter ex hoc q̄ imediate subdit.
Hec dicit dñs deus redemptor tuus sanctus israel.
In hac aut auctoritate imediate premissa Esayas
expresse loquitur deus de datōe legis. qz fuit data in
manifesto. qz de ore et audiēte toto populo vocē dei
loquētis vt patet Esa. xix. et xx. et hoc est qd dicit.
Non a principio in abscondito locutus sum. i. quādo
lex fuit primo data. et imediate subditur. Et nūc me
misit deus et spiritus eius: vbi deus se dicit missum
a deo et spiritu eius. Nunc aut est ita q̄ inter mitten-
tem et missum semp est distinctio psonalis. igitur est
distinctio psonarū in diuinis. scz trinitas. s. dei missi
et dei mittētis et spūs eius. deū aut missum dicimus
deū incarnatū. s. filiū. deū aut mittentē et spiritum
eius dicimus patrē et spiritū sanctū. et sic pz trinitas

personarum. Ad euadendum autem istud dictum Bas. sa. vni mendacium adinuenit sup locum istum dicens qd oēs pphete fuerūt cū moyse in monte synai et ibi acceperūt pphetias suas: sicut et moyses legē. sed postea illas pphetias denūciauerūt populo ipso a deo determinato. et ideo dicit qd verba predicta sunt verba Esa. ab isto loco. Et tēpore anteq̄ fierent ibi erā .i. a tēpore dationis legis de quo fit sermo ibi fut in monte synai. Et qd sequit̄. Et nūc me misit deus et referē ad tēpus quo Esa. missus est ad annūciāduz populo illa que pri⁹ acceperat in mōte synai a dño sed istud dictū patet esse falsuz multipliciter. nā immediate premittit̄ verbū dñi loquētis de datione legis cū dicit̄. Nō a principio in abscondito locut⁹ suz et ideo immediate subdit̄. Et tēpore anteq̄ fierent ibi erā. et sic ex modo loquēdi patet qd est verbū eiusdē et sic patet qd illud secundū nō est verbū Esa. sed ipsius dei sicut et primū. Qd autē primuz sit verbū dei loquētis de datione legis patet p litterā precedentē q: ibi premittit̄. Ego prim⁹ et ego nouissim⁹: man⁹ mea fundauit terrā et c. qd nō potest dici de Esa. Itē glo. hebraica que apud eos autētica reputat̄ sup illum locū exo. xx. Ego sum dñs deus tu⁹ et c. dicit sic Si dicitis in secreto fuit sermo scz legis nōne iam dictum est. esa. xlvij. Nō a principio in abscondito locut⁹ sum. et sic patet p istā glo. apud eos autēticā qd istud verbū esa. in psona dicit̄ loquētis dei. et hoc de datione legis. Itē sup illud exo. xix. Venerūt in solitudine synai dicit sic glo. autētica hebraica. Data est lex in publico vt oīs qui voluerit recipere eā recipiat. sequit̄. et ecce deus sanct⁹ et benedict⁹ dī. esa. xlvij. Nō a principio in occulto locut⁹ suz anteq̄ fie

rent sibi eraz. et idē habet sup illud exo. xx. Ego vñs
de⁹ tu⁹. et sic patet nō solū ex textu pcedēti et sequē
ti. sed etiā ex glo. hebraica apud iudeos autenticis
q̄ auctoritas p̄ allegata esa. Nō a principio ꝛc. non
est intelligēda de ipso esa. loquēte in p̄sona p̄pria:
sed magis loquēte in p̄sona dei: q̄ primo dedit legē
in montē synai et postea missus in mundū a deo pa
tre et spiritu eius ad redēptionē humani gñis scđm
q̄ exprimit manifeste in p̄dicta auctoritate. et iō in
fine illi⁹ auctoritatis ponit. Hoc dicit redēptor tu⁹
sanct⁹ israel. Item q̄ vi. esa. fuisse in monte synai est
valde absurdū. q̄ esa. adhuc nō erat nat⁹: imo fuit
natus post fere p̄ d. clxxxvi. annos q̄ ab egressu de
egypto vsq̄ ad quartū annum regni salomonis. in
quo fundatū est templū fluxerunt anni. cccclxxx. vt
habet. iij. Reg. vi. et extēsic vsq̄ ad primū annū ozie
regis iuda sub quo cepit esa. prophetare fluxerunt
ccvi. āni vt potest haberi de facili cōputando tēpo
ra regū intermediorū inspiciēdo. iij. et. iij. librū reg.
Si autē dicit q̄ esa. post q̄ acceperit p̄phetiā i mō
te synai mortu⁹ sit: et postea tēpore ozie resuscitatus
illud videt ficti: tū. q̄ sacra scriptura hoc nullomō
innuit. sed magis cōtrariuz. et maxime q̄ oporteret
scđm cum dici idē de oībus p̄phetis vt patet ex p̄
dictis. si autē dicit q̄ aīa esaye fuit creata ante cor
pus: et sic fuit in mōte synai in aīa et nō in corpore: et
postea illa aīa tempore osie fuit cōiuncta corpori p̄
viam nature generato et organizato hoc dictū est cō
tra scripturā Gen. i. et. ij. c. Formavit hoīem de⁹ de
limo terre et inspiravit ꝛc. ex quo patet manifeste q̄
organizatio corporis humani p̄cedit origine crea
tionem et infusionem aīe. ¶ Item zachā. xij. dicitur

Hec di. dñs extendās celos ⁊ fundans terram ⁊ fū-
gens spm̄ hoīs in eo. ex quo patet q̄ aīa hoīs crea-
tur in ipso corpore tā organisato. vnde ex glosa he-
braica sup istū locū sic dicit. Creator creat aīam cū
p̄fectione figure hūani corporis. Itē arguit̄ contra
vtrāq̄ r̄sionē simul. qz si esa. fuit in mōte synai tpe
legis date: ⁊ hoc siue in aīa ⁊ corpore simul: ⁊ ibi ac-
cepit p̄phetiā quā postea denūciavit. ⁊ sic alii p̄phe-
te. sequit̄ q̄ scriptura ve. te. in magna pte sit falsa:
qz sepissime d. c. p̄phetas accepisse spm̄ p̄phetiā di-
de nouo. sicut patet de helizeo. iij. Reg. ii. ⁊ de eze-
chiele ezech. i. ⁊ de multis alijs. sicut q̄ reuelatiōes
sunt facte tēporis p̄phetis de ipsis que ignorabāt:
sicut patet de helizeo. iij. re. iij. vbi di. de illa mulie-
re sunamite. Aīa ei⁹ in amaritudine est ⁊ dñs cela-
uit a me. sicut de daniele de quo scribit̄ Dani. i. q̄ de⁹
dedit illi intelligētiā visionū. ⁊. ij. c. qualiter reuela-
tum est ei sōnū nabuchodonosor ⁊ ei⁹ interpretatio ⁊
ix. ca. introducit̄ angelus gabriel reuelās danteli vi-
ctuz misterū hebdomadarū. ⁊ in plurib⁹ alijs locis
eiusdē libri simile inducit̄. sicut etiā in alijs libris ve-
teita. vt patet intuētū q̄ omitto p̄pter p̄lixitatē vitā
dam. hec autē oīa ⁊ similia essent simpliciter falsa si
p̄phete p̄fecte accepissent p̄phetias suas in mōte
synai: qz extūc fuissent de oībus illuīati: siue fuisset
ibi in aīa tñ siue in aīa ⁊ corpore. ⁊ sic patz q̄ rō. Ba-
sa. nō solum est cōtra totā scripturā ve. te. ⁊ p̄pheti-
am que dicit q̄ aīa p̄cedit corpus sed ⁊ cōtra totā
scripturā philosophorū vt ex p̄dictis patet. et sic ex
p̄dicta auctoritate esa. Trinitas p̄sonarū patet in
diuinis. Ad idē etiā facit illud Eccl. iij. Funicu-
lus triplex difficile rumpit̄. glo. hebraica. Sensus

videat esse mysteriū trīnitatis dei & vni⁹ nō de facili discu-
rit. sed hāc glo. antiquā modernū iudei puerterūt re-
torquētes hāc trīnitatem ad tria attributa diuina q̄
sunt potētia: sapiētia & bonitas. sed hoc est supra im-
probatū. idēz in psal. Verbo dñi celi firmati sunt et
spū oris eius &c. & sic de alijs. Patet igit̄ principa-
le qualiter pluralitas personarū possit p̄bari p̄ scri-
pturā a iudeis receptā. s̄r & trīnitas detēriata.

C Probatio incarnationis diuine p̄sone.

S Ecundū principale est p̄bandū scz incarnatio-
nem diuine p̄sone: ita q̄ messias p̄missus ī le-
ge & p̄phetis sit ver⁹ de⁹ & ver⁹ homo. & ad hoc p̄-
bādū adduco auctoritatē Hierē. xxiiij. Ecce dies ves-
niunt dicit dñs & suscitabo dauid germē iustū. & per
hoc patet & apparet xp̄i humanitas. qz hec auctori-
tas sc̄dm oēs expositores hebreorū itelligit̄ de xp̄o
ad litterā sequit̄ in eadē serie text⁹ & in eadē p̄sona
hoc est nomē qd̄ vocabūt eū dñs iustus noster. & p̄
hoc exprimit̄ xp̄i diuinitas vera qz vbi habem⁹ Ju-
stus dñs noster. in hebraico habet nomē dñi tetra-
grāmaton qd̄ nomē est p̄p̄rissimū īter nomē diuina
& p̄pter hoc de nullo dicit̄ nisi de deo vero. Sed ad
hoc respōdent aliqui dicētes q̄ nomē dñi tetragrā-
maton nō dicit̄ de deo vero tm̄ sed etiam de alijs. vt
habet̄ Ezech. vlti. de illa ciuitate que scribit̄ ibi. Et
nomē ciuitatis dñs ibidē. in hebraico ponit̄ nomē
dñi tetragrāmaton & sic illud nomen dicitur de illa
ciuitate que tamē non est idem qd̄ de⁹. ergo &c. Itē
Gen. xxij. c. dicitur. Vocauit abraham nomen loci il-
lius dñs videt. vbi habem⁹ dñs in hebraico ponit̄
tetragrāmaton & sic locus ille nominatur illo nomi-
ne vt videt̄. Item Judith. vi. ca. Edificauit igit̄ ibi

gedeon altare dñi. vocauitq; id dñi pax. In hebreo
habet dñs pax et ibi est nomē dñi tetragrāmaton ⁊
sic idē qđ prius supra dictū est habet. Itē exo. xvij.
edificauit moyses altare dño: ⁊ vocauit nomē eius.
deus exultatio mea: vbi nos habem⁹ dñs i hebreo ē
nomen dñi tetragrāmaton: ⁊ sic idē qđ prius. Sed
ista respōsio nulla est. qz nullū predictorū noīat p
prio noīe dei qđ est nomen dñi tetragrāmaton sed
noīatur quodlibet predictorū quodā affectu dei: qz
solus de⁹ nomīnat hoc noīe ⁊ hoc nō est icōueniēs
sicut aliqđ hō bene vocat. A deo dat⁹: vel de⁹ dedit
vel aliqđ hmōi. non tñ vocat deus absolute: qz hoc
esset ipiū. ⁊ hoc patet discurrendo p oīa p̄dica qz eze
chi. vlti. nō dī. Nomē ciuitatis dñs: ita qz noīet no
mē dñi tetragrāmato sed dī ibi nomē ciuitatis dñs
ibidē idest denoīari debet ad diuina in habitatiōe ⁊
hoc patet p caldaicā trāslatiōē q̄ sic habet. Nomē
ciuitatis exponēs a dicta die qua fecit dñs descen
dere suā diuinitatē. ibidē s̄r Gen: xxiij. nō dī. Vocauit
abrahā nomē loci illi⁹ dñs absolute: sed dñs vi
det qz loc⁹ ille nō est noīatus nomē dei tetragrāma
ton: sed est noīatus a visione diuina qz vidit ibi hūi
litatē ⁊ afflictionē ipsius Isaac liberās eū a morte
⁊ arietē loco ei⁹ ponēs. vel aliter qz abrahā vidit ibi
in spiritu tēpluz deo edificandū p salomonē in quo
deus visurus erat preces populi sui et oblationes ⁊
hoc patet p translationē caldaicā vbi dicit. Adora
uit ibi abrahā et ait coram dño. hic erunt colētes co
ram deo gētes. similiter exo. xvij. Moyses nō voca
uit id altare noīe dñi tetragrāmaton absolute: sed
vocauit id dñs exultatio mea a quodam effectu di
uino: qz dominus liberauerat ibi populum a manū

bus amalech ad preces moysi. vt p3 ibidē. Similiter
Judic. vi. Sedeō nō vocauit altare illud nomie dñi
absolute. sed a quodā effectu diuino. ⁊ ideo vocauit
illud dñi pax vel dei pax. qz dñs promiserat sibi pa
cem ab inimicis persecutibus eū ⁊ de facto p̄pleuit
Et hoc p3 per translationē chaldaicā que sic habet
Edificauit ibi gedeō altare dñi / ⁊ seruiuit sup illud
deo qui fecit ei pacē. Patet igit̄ ex predictis q̄ no
men dñi tetragramaton nō d̄r de aliquo nisi de deo
vero tantū. Huius etiā expresse dixit rabbi moyses
in libro directionis perplexorū dicēs expresse q̄ oīa
noīa diuina deriuata sunt ab operib⁹ diuinis preter
nomē tetragramaton / qd̄ est appropriatū altissimo
creatori. ⁊ fm̄ ipsum solū denotat diuinā essentiā cū
pprietatibus suis intrinsecis. Cetera autē noīa diuina
imposita sunt ab operibus diuinis. sicut p3 de hoc no
mine heloy ⁊ adonay q̄ inter cetera noīa sunt magis
propria. ⁊ tñ hoc nomē heloy ⁊ adonay imponit̄ ad
significandū deū ex gñali prouidētia. ⁊ ppter hoc
cōicatur alijs. Nā iudices ⁊ sapientes ⁊ diuina sapi
entia predicti aliqñ noīant̄ heloy in sacra scriptura.
vt dicit ps. Ego dixi dū estis ⁊c. In hebraico ponit̄
heloym ⁊ consilia habētur in pluribus locis. ⁊ N̄r
habet̄ de hoc noīe adonay qd̄ imponit̄ ab vlti p̄est
dētia. ⁊ iō hñ d̄r in scriptura de potētib⁹ ⁊ regib⁹ nō
autē ita est de nomie dñi tetragramatō qd̄ significat
diuinā essentiā nudā ⁊ purā absq̄ respectu ad extra
vt d̄r doctor p̄dictus. ⁊ iō nō est cōicabile alteri. ⁊ iō
cū ipse x̄ps noīet̄ hoc noīe vt p3 p̄ auctoritatē alle
gatā hierē. xxiiij. p3 q̄ ipse x̄ps est ver⁹ deus. ppter
hoc alij soluerūt aliter auctoritatē predictā corrum
p̄tes verā litterā dicētes q̄ sic est in hebreo. hierē.

xxij. Et hoc est nomē eius q̄ vocauit eū dñs iustus
noster. ita q̄ nomē dñi tetragramatō loco cuius po-
nitur in trāslatiōe n̄ra dñs. vt dictū est nō referē ad
messiā filiū dauid. sed ad verū deū qui vocabit ip̄m
ad liberationē populi israel q̄si placuerit sibi. Con-
tra istā solutionē non pōt argui nisi ostendendo q̄ sibi
corrūpunt verā litterā ⁊ negāt veritatē ⁊ negent xp̄i
diuinitatē. hoc autē posset optime fieri ex antiquis
biblijs q̄ nō essent corrupte ī passu isto ⁊ in alijs in
quibus sit mētio de diuinitate xp̄i si haberi possent.
⁊ hoc mō illi q̄ p̄cesserūt nos cōtra eos in hoc passu
⁊ cōsimilibus arguebāt. licet autē ego non videri ali-
quā bibliā iudeorū que nō sit in passu isto corrupta.
tñ audiui a fide dignis rōne vite ⁊ consciētie ⁊ scie
affirmātibus iuramēto: q̄ si viderāt in antiquis bi-
blijs sicut h̄z trāslatio hiero. supius iuducta. Si autē
nō p̄nt haberi aīque biblie nō corrupte recurrendū
est ad alias trāslationes q̄s iudei rōnabiliter negare
nō possunt. Et per hoc poterit p̄dicta falsitas depre-
hendi p̄ trāslationē. lxx. inf̄pretū que sic h̄z vt trāsla-
tio hiero. vt p̄z per officiū ecclesiasticū quod de ista
trāslatione assumptū est. in q̄ quidē officio sic ponit
ista auctoritas. In diebus illis saluabit iuda ⁊ isrl̄
habitabit p̄fidēter. ⁊ hoc est nomē qd̄ vocabūt eum
dñs iustus noster. ⁊ hoc p̄z qd̄ nomen dñi tetragra-
matō ad xp̄m referē. S̄z q̄eret aliquis ⁊ bene quō
lxx. interptes sic trāstulerūt. qz q̄tum poterāt in sua
trāslatione operiebant diuinitatē ipsius xp̄i ne rex
p̄holome⁹ crederet eos adorare duplicē diuinitatē.
vt d̄t hiero. in p̄logo p̄tatenchi ⁊ in pluribus alijs
loc̄. Ad h̄⁹ ē dicēdū q̄. lxx. inf̄. in hoc loco sufficiēt
operuerāt diuinitatē xp̄i. qz trāsfereō de hebraico

In grecū nō posuerūt nomē dei tetragrāmaton. sed
loco eius posuerūt nomē cōe kyrios qđ in greco so-
nat idē qđ dñs apud nos. et hoc nomē potest dici de
deo xpo seu de quolibet magno pūcipe seu magnate
Et eodē modo hiero. transferēs de hebraico in lati-
nū posuit nomē cōe dñs. qz nō habuit nomē ppriū
corrūdens noi dñi tetragrāmatū. ideo loco eius po-
suit hoc nomē cōe dñs qđ indifferēter dictū est deo
et quolibet hōie magno. ppter qđ auctoritas hiero.
xxiij. nō est efficac ad probandū xpi diuinitatē
fm trāslationē hiero. sed solū ex hebraica veritate
fm quē modū ego pcessi. Scđo patet falsitas iude-
orum in loco predicto per trāslationē caldaicā q̄ est
autētica apud eos q̄ sic habet. ecce dies veniūt dicit
dñs et suscitabo dauid messiā iustum. vbi habemus
germē iustū. Ex quo pz q̄ auctoritas intelligitur de
xpo ad litterā. et sequit̄ in trāslatione caldaica et est
nomen qđ ipsi appellabūt ei dñs iustus n̄. et hiero.
xxiij. trāslatio caldaica habet. et hoc est nomē quod
ipsi dicēt ei: dñs iust⁹ n̄. et ibi ponit̄ nomē dñi tetra-
grāmatō vbi posuit hoc nomē dñs. Ex quo pz q̄ in
hebraica veritate nō est vocabit̄ s̄ vocabūt. et sic pz
q̄ nomē dñi tetragrāmatō r̄ferē ad messiā quo noīe
de hiero. ipsum appellādū seu nominandū a pplis
sibi subditis. Et ideo alij alij soluerūt dicentes q̄ p
hoc nomē nō habet̄ q̄ messias sit deus. qz non d̄r q̄
debeat esse deus s̄ vocabit̄ deus. Sed ista r̄sio nō
valet. qz ista noiatio vel vocatio si x̄a esset sequit̄ q̄
sit deus re sicut noiē. sic aut̄ est in pposito. qz ibidē
deus premitrit̄ de ipso sic noiato. Ecce dies veniūt
dicit dñs et suscitabo qđ germen iustum / et regnabit
rex et sapiēs erit et faciet iudiciū et iusticiā in terra.

Hoc autem esset falsum si nomen diuinitatis propriis sibi
vsurparet et illo nomine vocari se permitteret nisi secundum veritatem
deus esset. Item licet iudei expectant messiam purum
hominem futurum tamen expectant eum sicut prophetam scriptissimum
et sanctiorem moyses. hoc autem esset impossibile si permit-
teret se vocari nomine domini tetragram. nisi sic esset secundum veritatem
tamen imo incurreret peccatum blasphemie. et sic patet quod
illa obiectio nulla est. Item ad probandum christum esse verum
deum et hominem adducatur illa auctoritas Esa. .ix. vbi de
christo sic dicitur. Paruulus natus est nobis et filius datus
est nobis / et factus est principatus super humerum eius / et
vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius / deus
fortis / pater futuri seculi / princeps pacis. Et per hoc quod dicitur
paruulus natus etc. ostenditur ipsius christi vera huma-
nitas. per hoc autem quod sequitur. et vocabitur nomen eius ad-
mirabilis etc. apparet eius diuinitas. Sed ad hoc
respondent dicentes quod in hebreo non habet vocabitur: sed voca-
bitur. et sic illud quod immediate sequitur quod exprimit diuini-
tatem non refertur ad paruulum natum: sed ad verum deum noiantem
ipsum et nomen pueri ponit in fine auctoritatis cum dicitur.
Princeps pacis. ita quod secundum eos non est princeps in nomine sed
potius in uerbo: princeps vel potissime in actio prin-
cipis pacis quod de facili potest dicere. quia nomina apud eos
sunt indeclinabilia. et ideo eodem modo scribitur nomen et actus
Est igitur sensus auctoritatis secundum eos. Paruulus natus
est nobis etc. et vocabitur ille qui est admirabilis consilia-
rius deus fortis pater futuri seculi nomen eius. id est paruulus
nati principis pacis. et ideo dicunt quod ista auctoritas est
intelligenda de principe ezechia rege iuda sub quo dominus
dedit populo pacem in infecto exercitu senacherib regis
assyriorum ab angelo diuinitus missa. ut habetur. .iiij. regum. xix.
vel si dicatur quod de christo debebat intelligi. per hoc non pro-

bas eius diuinitas. sed qz si rhdētes corrūpunt textū
ideo recurrendū est ad alias trāslationes. sicut fecit
in auctoritate supradicta. ⁊ primo pꝛ hoc falsum q
lxx. inꝑꝛetes qui hnt hic vocabit. sicut dicit hiero.
in sua trāslatione. sed tamē in hoc dicit a trāslatione
hiero. qz noīa exprimētia diuinitatē xꝑi celauerant
in sua trāslatione rōne p̄dicta in precedēti auctori-
tate. ⁊ ideo sic trāstulerūt. Puer natus est nobis / ⁊
filius datus est nobis / cuiꝑ imperiū super humerū
eius ⁊ vocabit nomē eius magni consilij angelus.
Et isto mō in officio misse recitat in natiuitate dñi.
qz officij ecclesiasticū in his q accipiūtur de veteri
testamēto sequit trāslationē. lxx. inꝑꝛetū saltē in
plūibus. Per hanc aut trāslationē pꝛ qꝛ i hebreo nō
est vocabit sꝫ vocabit. vt isti dicūt corrūpētes textū
⁊ per qñs q ista noīa admirabilis p̄siliarius ⁊ deus
fortis ⁊c. q sunt exprimētia diuinitatē referūt ad
puerū natū. sicut ⁊ illud qd istis noībus corrhdet in
trāslatiōe. lxx. s. hoc. Et vocabit nomē eius magni
consilij āgelus. qd idē sigāt iꝑllicite ⁊ velate. qz ista
noīa diuinitatē xꝑi exprimētia sigāt explicitē ⁊ ma-
nifeste q maximū p̄siliū ⁊ secretū diuinū fuit icarna-
tionis dñe mysteriū anteq in effectu p̄plereꝫ. pꝛ ē
p hanc trāslationē: q hęc auctoritas nō p̄t intelligi
de ezechia rege iuda. qz ista noīa diuinitatē xꝑi exprī-
mētia scꝫ admirabilis ⁊ deus fortis ⁊c. nō possūt es-
sueire. ⁊ p qñs in fine auctoritatꝫ nō hnt in hebraico
p̄ncipē pacis. in actio casu vt ipsi dicūt corrūpētes
sniam: sed potius p̄nceps pacis in ntio. qz sicut di-
ctū est in auctoritate p̄mittit / vocabit: ⁊ nō vocabit
⁊ p qñs si in fine auctoritatꝫ ponereꝫ p̄ncipē pacis
in actio: male esset dictū vt de se pꝛ. Itē q istā pacē

dicunt debere intelligi de pace quam habuit populus
israel sub ezechia rege infecto exercitu senacherib
p3 falsum p sequentē textū. qz imediate subditur in
auctoritate p̄dicta esa. multiplicabit̄ eius imperiū
z pacis eius nō erit finis. qz ista pax quā habuit tūc
sub ezechia pp̄s fuit satis breuis. vt p3 intuēti iij.
li. regū. Itē p̄dicta respōsio iudeorū p3 falsa p̄ trās
lationē caldaicā que sic habet. Infans datus est no
bis / z filius datus est nobis / z recipiet sup se legē
ad seruandū eam. z vocabit̄ nomē eius de añ admi
rabilē cōsilio deus fortis p̄manēs in secula seculorū
messias. in cui⁹ diebus multiplicabit̄ pax. per hoc
enī qd̄ dicitur hic messias p3 q̄ auctoritas nō est in
telligēda de ezechia sed de xp̄o. per hoc enī qd̄ hic
dicit̄: z vocabit̄ nomen eius de añ admirabilis con
silio deus fortis p3 q̄ noīa diuinitatē exprimētia re
ferūt ad xp̄m ita q̄ ipse est verus deus. Qd̄ autē
in̄ponit̄ hic ista dēteriatō de ante qd̄ nō est in he
breo hoc ē ad denotandū q̄ nomē xp̄i prius fuit vo
catū a deo z etiā ab āgelo q̄ tēporalit̄ nasceret̄: s̄m
q̄ h̄r Lucē. ij. z Math. i. Qs̄ autē in hac trāslatione
caldaica d̄r. Et respiciet sup se legē ad seruandū eā
loco cui⁹ in hebreo z in trāslatione h̄tero. habetur.
Et factus est p̄icipatus sup humerū eius. hoc ē ad
denotandū q̄ xp̄s erat ipleturus legē z seruatur⁹
s̄m q̄ ipsemet dicit. Math v. Non veni soluere legē
sed adimplere. Itē notandū q̄ in p̄dicta auctoritate
esaye vbi de xp̄o d̄r. Et multiplicabit̄ eius imperiū
In hebraico ponit̄ leuiathe: qd̄ in latino sonat: mul
tiplicabit̄. z scribitur hec dictio hebraica p̄dicta
sic q̄ littera men clausa ponit̄ in medio dictiōis qd̄
est p̄tra naturā huius l̄re. z modū scribēdi hebreorū

que nunq̄ alibi ponit nisi in fine dictionis fm q̄ t̄
git hiero. in p̄logo galeato. vbi dicit q̄ sunt quinque
littere duplices apud hebreos. q̄ per has aliter scri-
buntur fines dictionū aliter principia et media. et de
his quinque litteris duplicibus vna est men clausa / et
alia est men aperta. men clausa semp̄ ponit in fine
dictionis. men aut̄ aperta in principio et in medio.
Hic aut̄ vt dictū est nouit̄ men clausa in medio dicti-
onis cōtra naturā littere et modū scribendi ad deno-
tandū q̄ x̄ps de quo loquit̄ p̄pheta erat nascitur⁹
de virgine clausa contra modū nature. et q̄d̄ myste-
rium incarnationis erat clausum et secretū. sicut enī
poete per figuras gr̄maticales significāt aliquid
subtiliter intelligētibus. sic p̄phete per talē modū
scribēdi inuolitū mysteria occulta aliquā designabāt
Et hoc modo moyses significabat pluralitatē per-
sonarū in vnitare diuine essentie coniūgendo hoc no-
men heloyim cū verbo singularis numeri vt dictū ē
Itē probat̄ tertio incarnatione diuine p̄sone per aucto-
ritatē Michæ. v. Et tu bethleē ephrata paruul⁹ es
in milib⁹ iuda. ex te enī egrediet̄ qui sit dñator etc.
et egressus eius ab initio a diebus eternitat̄. Quia aut̄
hec auctoritas ad litterā intelligat̄ de x̄po patet p̄
translationē caldaicā que sic habet. Ex te enī egre-
dietur messias. vbi enī nos habem⁹. Ex te enī egre-
dies qui sit dñator. per hunc enī exitū de bethleē oñ-
ditur ipsius x̄pi vera humanitas / et etiā fm carnem
natus est de semine dauid q̄ fuit de bethleē. vt h̄f. i.
regū. xvi. p̄pter q̄d̄ scribe iudeorū et periti in lege in-
terrogati ab herode de loco natiuitat̄ x̄pi r̄derūt q̄
nasceret̄ in bethleē. et confirmauerūt dictū suū p̄ hanc
auctoritatē Michæ. vt p̄ Mathet. ij. s̄z p̄ exitū ei⁹

de diebus eternitatis: exprimitur natiuitas eius eterna quae
semper nascitur a patre et semper natus est. Sed ad hoc non
debetur ut aliquid quod per hoc non intelligitur christi eternitas secundum di-
uinitatem sed preuisione sine predestinatione sue natiuitatis
quae est in humana natura tantum. sed hoc non valet. quia eter-
nitas talis preuisionis est omnibus communis. quia omnia quantum
cumque minima sunt a deo preuisa eternaliter et preordinata
et ideo si hoc non intelligeret predicta auctoritas per
hoc non exprimeretur spiritualitas in christo respectu aliorum
quantumcumque minorum. Propheta autem intelligit et intem-
perat per ipsam exprimitur preeminentiam et excellentiam christi
et per istud. propter quod dicunt aliqui iudei quod septem res
faciunt creatas a deo ante mundum. scilicet lex / omnia / gehenna /
domus sanctuarii / thronus glorie / ortus voluptatis /
et nomen messie. Et ideo sic exponunt illud. Genes. ij. de
orto voluptatis. Placitauerat autem dominus ortum voluptatis
in principio. id est ante mundum per duo milia annorum. et hoc
modo exponunt illud quod habet michae. v. Egressus
est ab initio etc. quia nomen messie fuit creatum ante mundum
modo predicto. sed hoc dictum est ita irrationabile quod non
indiget reprobatione. Rex enim non potuit per se creari /
sed in aliquo intellectu. hoc autem non potest esse in intellectu
et non in quo non potest aliquid creari nec angelico vel humano
sed sic creari ante mundum. quia angelus vel homo non ponitur
inter creatas ante mundum secundum ipsos. Sicut quod penitentia
quae non est nisi de peccato preterito fuit ante mundum. et per omnia
ante peccatum quod est valde absurdum. Hoc autem modo posset
argui de istis et de alijs consequentibus. sed dimitto: quia
omnia eorum frivola appareret et omnia absurda. Item ieremias
nomen dei probat per auctoritatem. Canticoz tertio.
Procedimini filie syon et videte regem salomonem in vestra
regumate quem coronauit eum mater sua. nam secundum omnes do-

ctores hebreorū vbi cūq; in libro cāticorū ponit nomen salomonis sub illo noīe intelligēdus est de^o ipse q̄ est magn^o salomō. i. pacific^o. q; facit pacē et cōcordiā in creaturis p̄ p̄nctionē partiū vniuersi: sicut q; habet Job. xxv. Qui facit cōcordiā in sublimib^o suis. vnde dicūt q; in toto illo libro agit de deo q; in nagoga s; b noīe salomonis et spōse seu amice sicut doctores catholici dicūt q; in eodē libro sub p̄dictis noībus agit de cōiunctione xp̄i et ecclesie. Hoc supposito arguo ad p̄positū: q; in predicta auctoritate dicitur de matre salomonis. si igit̄ noīe salomonis intelligēdus est de^o etiā s; m sensum litteralē s; m ipso. ergo oportet eos p̄cedere q; de^o habeat matrem: hoc autē est impossibile s; m naturā diuinā. et s; m naturā angelicā: ergo talis natura est natura humana in qua p̄uenit sibi habere matrē etiā q; natura hūana est nobilior inter illas naturas q̄ sunt p̄ gnationē et sic patet incarnatio diuine p̄sone. S; ad hoc r̄ndēt aliq̄ iudei dicētes q; de^o q̄ est magn^o salomō vocat hic ecclesiam isrl̄ matrē ad exp̄mēdū magnū amorē quē habuit ad eā: aliq̄n filiā: aliq̄n sororē: aliq̄n matrē appellādo. S; contra hoc arguit q; vn^o sacre scripture passus obscur^o nō d; exponi nisi p̄ aliū locū clariorē eiusdē scripture. nunq̄ autē in scriptura. vete. inuenit simile qd̄ de^o vocat ecclesiam israel matrē sed bñ inuenit q; vocat eā spōsā: amicā: filiā et h̄m̄ et scōm q; d; hie. ij. Recordat^o sum tui miserās adolescentiā tuā et caritatē desponsationis tue qñ secuta es me in deserto. et hie. xxxi. Reuertere virgo israel ad ciuitates tuas vsque quo delitūis dissolueris filia vaga. ergo p̄dicta expositio nō est rōnabilis. Item mater respectu filij habet rationē principij hoc autē

nullo mō potest dici de ecclia respectu dei vel alicuius dignioris etc. et sic remanet predicta nostra expositio rationabilis et vera. Item probat diuinitas et humanitas christi per aucto. zach. ix. Exulta satis filia syon et iubila filia hierusalem ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator ipse pauper ascendens super asinam. secundum doctores hebreorum ista aucto. non potest exponi ad litteram nisi de messia per hoc quod dicitur hic pauper et ascendens super asinam ostendit eius humanitas in qua sicut pauper cum hominibus conuersatur est. per hoc autem quod dicitur Rex iustus et saluator ostendit in eo natura excellentior per quam potest saluare et regnare quia pauper in quantum est impotens ad talia. et ideo fuit in unum simul diues et pauper. diues in natura diuina. et pauper in natura humana. et quod sic debeat intelligi aucto. predicta zach. per glossam hebreorum apud eos autenticam super illud cantu. i. exultabimus et letabimur in te gloria. i. in te sancto et benedicto. si se est enim hic cuiusdam regine cuius maritus filium et gratiam transferunt mare postea per magni temporis dictum est ei. venerunt gratiam tuam: respondit. quod ad me? letent filie mee. dictum est ei. venerunt filium tuum. respondit. quod ad me? letent nurus mee. quoniam autem dictum est ei. venit vir tuus. dixit. nunc facta est perfecta letitia mea. sic factum est ut essent prophete dicentes ad hierusalem. filium tuum de longe venerunt. respondit. quod ad me? letent filie iude. sed cum dictum est et illud zach. ix. Ecce rex tuus venit. tunc fuit ei letitia perfecta. unde ibidem satis promittitur. Exulta satis filia syon iubila filia hierusalem etc. Ex ista glossa patet quod zach. propheta loquitur de aduentu dei ad filios israel. si igitur secundum eos ista aucto. loquitur de messia. quia etiam in eadem aucto. dicitur venire in paupertate et cluditur quod ipse sit deus et homo ita quod sit pauper ratione humanitatis et potens saluare ratione diuinitatis. Patet ergo ex predictis anni per

cipale scz qualiter ex scripturis receptis possit pro
bari incarnatio diuine persone.

Estat pbare tertiu principale scz q tēpus hu
r sus incarnationis sit pteritū. ad hoc autē in
duco pphetiā Jacob. Gen. xlix. Non auferet
sceptrū de tribu iuda: nec dux de femore eius donec
veniat qui mittēdus est. et ipse erit expectatio gētū
sed mō ablatū est regimē et dñatio a iudeis a tēpore
herodis ascalonite sub quo natus est iesus. ergo ab
illo tēpore venit xps. Ad hoc respōdēt aliq iudei q
hec auctoritas nō est intelligēda de xpo ad litteraz
sed de nabuchodonosor rege babyllon q missus est
ex ordinatōe diuina ptra hierl'm ppter pctā ppriū
habeē. iij. re. xxiiij. Extūc em defecit regimē iudeo
rum qz cepit scdechiā regē et excecavit eum et filios
ei? occidit vt habeē ibidē ca. xxv. nec postea aliqs
de eius stirpe regnavit. sed hoc dictū apparet falsū
qz post captiuitatē babyllonicā habuerunt duces et
principes sicut patet de zorobabel. Esdra. Neemia
et Machabais. Habuerūt etiam reges: qz iohānes
hircanus symeonis machabei filius imposuit sibi
dyadema regni. et extūc regnauerunt filij eius vsqz
ad herodē qui fuit alienigena a gente iudeorum. et
ideo vsqz ad illud tēpus non fuit amotū oīno dñiuz
iudeorum. Si autēz dicat q a tempore nabuchodo
nosor fuit amotum a tribu iuda de qua amotiōe lo
quit ppheta predictus. qz illi qui regnauerūt post
ea fuerunt de alia tribu: qz machabei fuerūt de tri
bu sacerdotali. nō valet hoc dictum qz zorobabel q
post captiuitatem babyllonicam fuit eorum dux fuit
de tribu iuda. vt patet manifeste ex testibus mul
tis sacre scripture. similiter machabei qz tribus sa

cerdotalis ⁊ regia erāt cōmixte. Et ideo aliū solūit
aliter. dicit q̄ intelligit̄ de roboā filio salomonis a q̄
recesserūt decē tribus ⁊ adhererūt hieroboā filio na
bat. vt habet. iij. Re. xij. sic ergo exponūt predictā
auctoritatē. Nō auferet̄ sceptruz de iuda ⁊c. donec
veniat sylo. qz vbi hiero. trāstulit mittēdus hebrai
ca veritas h̄z sylo: ⁊ est nomē loci vt dicūt q̄ in illo
loco venit roboā vt ⁊stitueret̄ post p̄rem rex ⁊ in il
lo loco recessit p̄p̄s israel ab eo: ⁊ ⁊stituerūt se re
gem hieroboā q̄ erat de alia tribu sc̄z ephraim. ⁊ sic
ablatū fuit sceptrū tūc de iuda. veruntū qz ipsi filio
salomonis remāserūt due trib⁹. iō seq̄tur in hebrai
ca veritate ⁊ ei aggregabunt̄ gētes. vbi hiero. tran
stulit ⁊ ipse erit expectatio gētū. S; ista r̄sio patz
falsa p̄ textū. iij. re. xij. qz ibi d̄r q̄ ille loc⁹ vbi roboā
fuit a populo derelict⁹ vocat̄ sichē ⁊ est loc⁹ bene re
mot⁹ ab illo q̄ vocat̄ sylo. Itē hmōi r̄sio p̄cedens
⁊ ṽsimiles apparēt false p̄ trāslationē chaldaicā qz
vbi hiero. trāstulit Donec veniat q̄ mittēdus est he
braica veritas habet donec veniat messias qz id qd̄
erat obscurū p̄ hoc voluit declarare. ⁊ sic patet q̄ p̄
dicta auctoritas nō poterat̄ itelligi de nabuchodo
nosor. nec de roboā nec de alio q̄ de xp̄o. qd̄ autē se
quit̄ in hebraico. Et ei aggregabunt̄ gētes sic est in
telligendū qz iudei in aduētū xp̄i p̄ maiori pre sunt
obstinati in sua infidelitate: ⁊ gētiles qui noīe gētū
um designant̄ aggregati sunt ipsi xp̄o. fidēq; ei⁹ de
uote suscipiētes sc̄dm q̄ dicit apls ad ro. xi. Lecti
tas experte cōtigit in israel donec plenitudo gētū
introsret ⁊c. qz autem tēpore herodis ablatum est a
iudeis sceptrū. patet qz ipse fuit p̄im⁹ alienigena
q̄ regnauit in iudea. pater em̄ su⁹ fuit idume⁹. Itē

herodes romanorum auxilio fretus debellauit antiochum regem iudeorum qui descenderat a machabaeis: et omnem prolem regiam occidit et libros de genealogia regum combussit: ne postea deprehenderet ipse et filii eius alieni a regno dauid. interfecit etiam doctores legis qui docebant in populo illud *Zechar. xvij.* De medio fratrum tuorum pones super te regem ut sic auferret a iudeis omnem viam recuperandi sceptrum quod etiam patet per effectum quia ab illo tempore usque nunc fluxerunt. *Mcccix.* anni ad minimum quia tali anno incarnationis ceptum est hoc opus et adhuc iudei videntur magis a predicto scepro longinquum quam a principio. Cum enim ablatio sceptri fuit signum eis predictum de aduentu christi manifeste patet quod illud impletum est tempore herodis quo regnante natus est christus iesus et sic patet oppositum scilicet quod tempus incarnationis sit preteritum. Item hoc idem probatur auctoritate *Aggei. ij.* Nec dicit dominus exercituum. adhuc modicum vnum est et ego mouebo cellum et terram mare et arida: et mouebo omnes gentes et veniet desideratus cunctis gentibus. et sequitur Magna erit gloria istius domus nouissime magis quam prius dicit dominus exercituum secundum omnes exposito. hebreorum habent quod iste desideratus est messias siue christus. patet igitur per plura in aucto. predicta posita quod tempus aduentus christi sit preteritum primo per id quod dicitur ibidem. Adhuc vnum modicum. et subdit de aduentu christi veniet desideratus cunctis gentibus etc. *Aggeus* propheta dicit. hoc verbum secundo anno darius regis persarum ab illo tempore usque nunc fluxerunt anni. *Mccccclix* secundum computationem iudeorum. et plures adhuc secundum computationem nostram. *M. ccccl.* Talis enim numerus non dicitur in scriptura modicum. nisi ei dicat propheta in scriptura restare tempus modicum usque ad tempus desideratum cunctis gentibus patet quod tempus sui aduentus est pre-

teritū. S3 ad hoc fīdēt aliq̄ q̄ tm̄ tps̄ in scriptura
bñ d̄r modicū. qz in p̄o. lxxxi. d̄r. Mille anni añ ocu
los tuos tanq̄ hodierna dies p̄terist. sed q̄ hec rñs
slo nō valeat patet. qz si tps̄ mille ānoz p̄p̄t̄ eñnta
ti modicū est & sic loquit̄ aucto. psal. p̄dicri. qd̄ p3 p̄
hoc qd̄ dicit. Mille anni &c. qz diuina cognitio q̄ p̄
oculos designat̄ eternitate mēsurat̄. s3 si referat̄ tps̄
mille annoz ad expectatōez ppl̄is sic nō pōt̄ dici rō
nablr̄ loquēdo tps̄ modicū s3 magnuz vñ & baruth
vi. Tps̄ captiuitatis babilonicē p̄dicri magnū et
lōgū qd̄ tñ fuit valde modicū respectu sc3. lxx. āno
Itē p̄positū p̄ id̄ qd̄ in aucto. subdit̄. Veniet deside
rat̄ cūctis gētib⁹ & replebo domū istā gl̄ia & loquit̄
p̄pheta de domo dei edificata a iudeis post captiui
tatē babilonicā. Itē sc̄ate illa domo venit ies⁹ xps̄
qz p̄pheta di. cā replēdā gl̄ia p̄ aduētū ipsi⁹ deside
rati cūctis gētib⁹ ad eā. dom⁹ autē illa destructa ē
p̄ tytū & vespasianū. xliij. anno post xpi⁹ passiōē. ers
go &c. Itē tertio p̄ hoc idē p3 p̄positū p̄ illud qd̄ se
quit̄ in aucto. p̄dic. s. Magna erit gl̄ia isti⁹ dom⁹ no
uissime magis q̄ p̄me. & p̄stat q̄ p̄pheta loq̄t̄ de do
mo edificata post captiuitatē babilonicā dicit̄ ē
ad cui⁹ edificatiōē inducebat ppl̄m̄ & p̄dixit gl̄iaz
et⁹ maiorē futurā q̄ fuit gl̄ia dom⁹ edificate p̄ salo
monē. hoc aut̄ nō intelligit̄ p̄pter maiores diuitias
seu honores seu cultū diuinū vel edificatores. qz sta
tus ppl̄i tñc erat q̄si nullus respectu illi⁹ dom⁹ et
stat⁹ q̄ fuit sub salomone p̄p̄ hoc d̄r. ij. Esdre. xiiij.
q̄ sacerdotes q̄ viderāt p̄mā domū lacrimabāt alij
exultātib⁹ in dedicatiōe dom⁹ sc̄de. qz quasi nulli⁹
momēti erat respectu p̄me et sō nō pōt̄ itelligi gl̄ia
et⁹ maior nisi p̄ aduētū ipsi⁹ desiderati cūctis gētib⁹

bus q̄ eam gl̄ificauit p̄f̄tia sua: q̄ in ea fuit a matre
oblat' sc̄dm q̄ p̄pheta malachias p̄dixerat. iij. ca.
stari ueniet ad tēplū sc̄m̄ suū dñator quē uos q̄rit̄
r̄ angel' testamēti quē uos uultis. Ipsā autē domū
frequēter honorauit q̄n̄ ibi docuit r̄ p̄dicauit. Dicūt
autē aliq̄ iudei ad hoc q̄ maior fuit gl̄ia sc̄be dom'⁹
q̄ prime in āntis. q̄ plus durauit hoc tñ non fuit ad
gl̄iam sed ignominiā q̄ i p̄libus t̄p̄ib'⁹ fuit p̄culca-
ta r̄ dehonozata q̄ antioch'⁹ epiphānes posuit ibi
abominādū ydolū r̄ fecit ibi p̄stibula muliez sc̄dm
q̄d habet. i. Mach. 7. 4. S; q̄ libū istū nō recipiūt
iudei. iō pōt dici q̄ hoc idē habet. Da. viij. hoc etiā
dicit: Jose. ii. xij. antiq̄tatū. Sicut q̄n̄ ciuitas hierl'm
fuit capta p̄ pōpeiū impatorē romanorū. Itē iteruz
alijs p̄ herodē ascalonitā r̄ ultimo q̄n̄ destructa fuit
p̄ tytū r̄ uespasianū. oib'⁹ em̄ istis t̄p̄ibus fuit illa
dom'⁹ delecta r̄ cōculcata. Itē ista m̄ aioritas dura-
tionis nō v̄ esse alicui'⁹ gl̄ie notabilis alit̄ em̄ lapis
dicere' maioris honoris r̄ gl̄ie q̄ natura hūana. q̄
ē maioris duratōis. Itē si p̄putem'⁹ duratōez dom'⁹
sc̄be s̄m̄ iudeos dicētes eā durasse. ccccx. āntis ha-
bebim'⁹ q̄ p̄ma dom'⁹ pl'⁹ durauit. q̄ plures āni flu-
xerūt a q̄rto anno salomonis i qua fūdata ē dom'⁹
p̄ma vsq̄ ad. xi. ānū sedechie in q̄ destructa fuit. q̄
fluxerūt ānt. ccccxvij. p̄putādo t̄p̄a regū intermedi-
orū in. iij. r̄. liij. li. Regū. p̄fecta aut̄ fuit. xi. anno sa-
lomonis r̄ stetit p̄fecta. ccccxiiij. r̄ sic plus q̄ secūda
durauit si accipiat̄ duratio sc̄be dom'⁹ sc̄dm cōputa-
tionē iudeorū. licet aut̄ dom'⁹ sc̄ba plus durauit ut
supra dictū ē tñ ista obiectio est efficax tra iudeos
q̄ p̄cepit ex suppositione p̄putationis eorū quā re-
putāt uerā. It̄ ergo ex p̄dicta auctoritate aggel' q̄

tps aduētus xpi est pteritū. Sz restat ostendere qđ in
pdicta auctoritate videt dubiū scz q in aduētu desi
derati cūctis gētib⁹ sit impletū qđ ibi dicit scz Adhuc
modicū z mouebo nō solū terrā sz celū. Dicēdū est
q celū in aduētu xpi motū est large accipiēdo mo
tum p oī inuonatioē. qz magna inuonatio in celo ap
paruit qñ in natiuitate xpi noua stella est visa pp̄
qđ reges venerūt ad ip̄z adorādū. Itē circa illud tē
pus scz tpe herodis sub quo nat⁹ est xps ī iudea de
qua magis loquit̄ ppheta q̄ de alijs terris fuit ma
xim⁹ terre mot⁹ intm q̄ gētes pp̄ique credebāt q̄
in iudea null⁹ hō remāssisset vt dicit iose. i. l. de iu
daico bello. z ex hoc arguit̄ pbabl̄r aliquā coniunctio
nem fuisse planetarū notabilē siue constellationez ex
q̄bus solēt accidere talia. Qđ aut̄ more tūc fuerūt
oēs gētes patz qz iminēte xpi natiuitate p̄cepit ce
sar august⁹ describi vniuersum mūdū z oēs gētes
romanozū tributarios se p̄fiteri. et p̄pterea singuli
ibāt ad loca vnde erāt oriūdi ad p̄dicta factēda p̄
pter qđ etiā Joseph de galilea ascēdit ī bethleēz cū
maria sibi despōsata pregnāte vt ibi p̄fiteret̄ vt pa
tet Luc. ij. c. In iudea etiā tūc fuit facta magna cō
motio qz quidā noīe iudas natōe galile⁹ publice as
serēbat iudeis esse illicitū cognoscere aliū dñm pre
ter deū. z multī iudei secuti sunt ip̄m z postea inter
fecti ab exercitu romanoz vt dicit iose. ij. li. antiq̄tatu
z idē habet̄ Act. v. Ante hos dies extitit iudas rē
De cōmotōe aut̄ maris nō oportet exēplū ponere qz
frequēter solet accidere. Itē q xps aduētus xpi sit
impletū patet p̄ aucto. Dan. ix. vbi angel⁹ gabriel in
struit eli de tēpore aduēti xpi dicēs. lxx. hebdomas
de abbreviatē sūt sup pplm tuū z sup vrbē tuā sc̄as

vt cōsumereſ ſuaricatio & finē accipiat pctm̄ et des
leat̄ iniquitas & adducat iusticia sempiterna & implebit̄
visio & pph̄ia & vngat̄ sanctificōz. Ad intellectū h̄
pph̄ie p̄videndū ē q̄l̄ hic accipiat̄ hebdomada
vel hebdoma. q̄ idē est. in sacra em̄ scripta accipit̄
heb. dupl̄r. vno^o pro t̄p̄e septē diez. & hoc mō cōiter
accipit̄. nā hoc mō loquit̄ scriptura de hebdomada
Leut. xxij. vbi d̄r q̄. vij. hebdomade accipiēde sunt
a festo pasche. q̄ faciūt. xlix. dies & l. die celebrandū
est festū p̄thecostes. Alio mō accipit̄ hebdomada
pro t̄p̄e annoz. & hoc mō loquit̄ scriptura. Leuitici
xxv. vbi d̄r. Numerabis quattuor hebdomadas an
noz q̄ faciūt. xlix. ānos & l. ānus sequēs d̄r iubile^o
qui apud iudeos d̄r ānus remissiōis. nō iuenit̄ aut̄
hebdomada posse accipi p̄libus modis. & iō hic nō
pōt accipi p̄ hebdomada diez. qz alias tota pph̄ia
danielis fuisset p̄pleta i fra annū & dimidiū. q̄ p̄ locū
a d̄ione opz q̄ accipiat̄ pro hebdomada ānoz. & in
hoc oēs catholici & hebrei cōueniūt. sed d̄nt in hoc
qz aliqui catholici vt beda & alij dicūt q̄ isti anni in
telligēdi sunt āni lunares q̄ breuiores sunt ānisola
ribus. xi. diebus. motus aut̄ fuit ad hoc dicendū ex
duob^o. p̄io ex textu. qz d̄r hebdomade a breuitate &
sicut dictū est āni lunares sunt breuiores solarib^o. &
p̄ p̄ns hebdo. ānoz lunariū sunt breuiores Sc̄do qz
angelus loq̄bat̄ danieli q̄ erat hebreus & iudei p̄pu
tabāt p̄ annos lunares. vt d̄t Beda. & iō angelus po
suit numerū predictoz lunarium. sed salua reuerētia
Bede utrūq̄ videt̄ falsum esse. qz in hebreo non po
nitur abbreviate in detruncationē seu d̄minutionē
prout sonat. sed ponit̄ precise prout denotat t̄poris
determinationē. i. non plus neq̄ minus. Sicut sc̄dm

videt falsum. si enim iudei haberent annum breuiorem xli
diebus quam annus solaris qui utimur cum secundum legem tene
antur primo mense cuiuslibet anni facere pascha in
die determinato scilicet xvi. die primi mensis sequeretur quod
pascha iudeorum huius anni antecederet seu anticiparet
pascha anni precedentis in xi. diebus. et eodem modo pas
cha anni sequentis precederet per xxij. dies ad quod sequeretur
quod ipsi celebrarent pascha suam ex obligatione precepti
infra breue tempus in quolibet mense totius anni. Hoc autem
apparet manifeste falsum ex usu eorum. quod cum faciunt
eodem tempore. et ideo patet quod computant per annos solares sicut et
nos. sed enim incipiunt ipsi menses a lunationibus: tamen etiam
annus apud eos habet xliij. lunationes. ita quod per abolismos
faciunt equationem temporis. et sic computant per annos solares
sicut nos. dato tamen quod computarent per annos lunares nisi
chilominus haberent propositum nunc ut videbitur. Secundo
videndum est quantum annos continentur hebdomade predictae. ut
patet per hoc. quia si multiplicetur lxx. per septem resultant
cccclxxx. et sic. lxx predictae hebdomade continentur annos
cccclxxx. Tertio videndum est a quo anno incipiat com
putatio istarum hebdomadarum. et dicunt aliqui iudei quod
incipit ab undecimo anno regis sedechie quando destructum
est primum templum. alij dicunt quod incipit in primo anno
darius regis medii. quia illo tempore dixit ista angelus danieli.
alij dicunt quod incepit a reditu captivitarum sub zoroabas
bel duce anno secundo cyri regis persarum. alij dicunt quod in
cepit a secundo anno regni artaxerxis quando missus est nees
mias ad reedificandum civitatem sanctam. Que autem istarum
opinionum sit vera et aliarum improbationem omitto propter
plexitatem vitandam. quia istud diffuse scripsi super danielē.
et secundum omnes istas tres computationes habebit sufficiens
propositum scilicet quod tempus aduentus christi sit preteritum. quod patet

q̄: āgelus determinate assignat. cccclxxx. ānos vsq̄
q̄ impleat visio ⁊ p̄ph̄ia ⁊ vngat̄ sc̄t̄iss̄et̄ōꝝ. i. xp̄s. S̄z
quicūq̄ incipiatur anni solares vel lunares ⁊ vbiq̄
incipiat̄ ꝑputatio s̄m̄ predicta: q̄ inferius nō pōt ac
cipi q̄ in sc̄do anno artaxerxis: totū t̄n̄ t̄ps̄ predictū
tādū est p̄teritū. ⁊ hoc sufficit ad ꝑpositū n̄m̄. Si
aut̄ aliquis velit plen̄ videre qualis iste nūerus an
noꝝ p̄dictus impletus ē per p̄tes singulas ⁊ qualis in
medio ebdomade vlt̄ie passus ē xp̄s ⁊ c. q̄ facit ad
expōnem huius textus pōt recurrē ad id qd̄ scripsit
super danielē vbi ista diffuse tractauit ⁊ d̄cta dicta vt
potui improbauit. v̄z hic volo remouē quandā soluti
onē falsam ⁊ erroneā quā dat̄ Ra. sa. ad rōnem pre
dictā. d. q̄ ille. lxx. hebdomade nō continēt t̄ps̄ p̄cisus
vsq̄ ad xp̄i aduētū ⁊ passionis eius mysteriū. vt pre
dictū est. s̄z continēt t̄ps̄ precisum a destructiōe primi
tēpli vsq̄ ad destructiōnē sc̄di ꝑ tytū ⁊ vespasianū.
Et. lxx. p̄cise hebdomade sunt. i. p̄n̄te sup̄ populū
tuū ⁊ sup̄ vrbē tuā añq̄ veniat̄ ꝑfecta captiuitas ip̄oꝝ
q̄ facta est ꝑ romanos ꝑburētes ciuitatē ⁊ templū /
⁊ eiciētes inde ppl̄m̄ iudaeū. Et cōsumētur preua
ricatio. i. vt desistāt a preuarcationib̄ castigati per
predictā captiuitatē ⁊ afflictionē vt deleat̄ iniquitas eoz̄
s̄z ꝑ captiuitatē ⁊ afflictionē predictā q̄ est eis ꝑ
p̄ea vt d̄r. Et adducat̄ iusticia sempiterna. i. vt in eternū
iustificētur ꝑ predictā captiuitatē ꝑ ꝑctis p̄cā tolle
rādo. vt sic finalit̄ impleat̄ visio ⁊ p̄ph̄ia. i. visiones d̄
xp̄o ꝑmissē per p̄ph̄as. ⁊ vngat̄ sc̄t̄iss̄et̄ōꝝ. i. archa
d̄ni ⁊ vasa sc̄t̄iarū q̄ recuperabūt ꝑ messiā in fine h̄ꝝ
captiuitatis iudeoz̄ ventur̄. vt d̄r. Sed q̄tum debeat
durare ista captiuitas nō d̄r. ⁊ per q̄s deterioratū ad
uētus xp̄i t̄ps̄ hic nō diffinit. Qualit̄ exponat̄ l̄ra

sequente hęc omitto. tñ qz nō est necēssariū ad ppositū
tñ qz diffuse tractauit hō sup danielē. Et autē ista ex
positio sit falsa et extorta facta p eos p3 p lřam pce
dentē ubi dñs q angel⁹ gabriel venit ppter orōez danielē
orātis p liberatōe ppli ad declarandū exauditiōē
sue petitōis. et iō non solū nūciāuit ei liberatiōē de
captiuitate babilōica: s3 etiā pfectā liberatiōē siēdā
p xpm. de q pūcipalif daniel orabat. et ideo dñs q an
gelus veniebat ad benūciādū danielē pfectā libera
tiōē sui ppli. et nullū certū tps liberatōis siēde p
xp3 hoc ē valde absurdū et pcedēti lře pūiū. qz angel⁹
nō venisset ad p solatiōē danielē: s3 magis ad desolā
tiōē eius. Itē dicit q p captiuitatē in q sunt desistāt
a puaricationib⁹. hoc manifeste ē sīm. qz sup oēs gē
tes intēdūt sortilegijs et augurijs. vt sciunt illi q no
uerūt facta illoz. et tñ ista maxime phibētur in lege
dīna. sicut pt3 in deūt. et exo. et in plurib⁹ alijs locis
veteris testamētī. Itē q dicit impleri vissiones pphē
tarū p merita eoz est qd dñs deūt. ix. Scito q nō ppter
iustificatiōes tuas dñs deus tuus dederit tibi hęc
in possessiōē etc. et multo min⁹ ppter iusticias eoz
est implēda pmissio. et maxie qz de ea scribit̃ Esa. viij
Et erit ad lapidē offensionis et petrā scādali duab⁹
domibus israhel etc. Itē q dñs vñctiōē sanctifanctoz
itelligi vñctiōē arche et sanctuarij q recuperabūnt
per messīā regē hoc est p illud qd dñs hiere. iij. Quis
multiplicatū fuerit et creuerit in tēra israhel in dieb⁹ ill
dicit dñs non dicēt vltra archam testamētī dñi neqz
ascēdet supra eoz neqz recordabūnt illius neqz visita
būntur nec fiet vltra. hoc est dictū q ceremonie veteris
testamētī cessauerūt post passiōē xpī. et tunc enī fu
erunt mortue. p lib⁹ etiā alijs modis argumētauit

sup danielē contra predictū errorē. sed ista ad p̄s
sufficiāt. 3rē probat t̄ps aduētus xp̄i esse preteritū
p̄ id dān. ij. vbi d̄r q̄ nabugo. vidit statuā magnā. h̄
aut statue caput ex auro purissimo ⁊ optio fuit. pes
ctus aut ⁊ brachia ex argēto puro. v̄ter ⁊ pedes ⁊
femora ex ere. t̄bie aut ferree ⁊c. sequit̄. Abscissus ē
lapis de mōte sine manibus ⁊ percussit statuā in pe
dibus eius ferreis ⁊ fictilibus ⁊ cōminuit eos ⁊c.
Per hanc autem statuā designatur quattuor regna
magna sibi in o. be succedētia. fm q̄ daniel d̄nitus
inspirat̄ ibidē exposuit. Prīmū est regnū caldeoꝝ
q̄ significat̄ per caput aureū vt ibidē d̄r. Scdm est
regnū persarū q̄ significat̄ p̄ argentū / q̄ subiecit
sibi regnū caldeoꝝ. Tertū est regnū grecoꝝ seu ale
xādri q̄ per es significat̄ / q̄ subiecit sibi regnū p̄
saz. Quartū est regnū romianoꝝ q̄ per ferrū desi
gnatur / q̄ subiecit sibi regnū grecoꝝ ⁊ alia regna
mūdi / sicut ferrū domat oīa alia metalla. Per lapī
dem aut abscissū de mōte sine manib̄ designat̄ ipse
xp̄s iesus siue regnū eius / cui subūctēdū erat roma
noꝝ imperiū vt predictū. ista aut plentius declarant
sup danielē. s̄ pono hec breuit̄ q̄ in p̄dicta expōne
oēs expositores tā catholici q̄ hebreoꝝ concordāt.
Tunc hoc supposito arguo sic. qz in predicta pphe
tia exprimit̄ q̄ ille cui subūctendū erat regnū roma
noꝝ erat ipse xp̄s. cum hoc igit̄ impletū sit t̄pe Con
stantini ⁊ Siluestri pape: quo t̄pe romano imperiū
p̄ fidē verā subiectū est iesu filio x̄ginis marie p̄ q̄
ipse est verus xp̄s ⁊ messias. Post q̄ aut p̄batū est
t̄ps aduētus xp̄i preteritū p̄ scripturā canonicā hoc
idē etiā p̄bat̄ p̄ glosas ⁊ dicta doctoꝝ hebreoꝝ ap̄d
eos antētica. v̄b̄ esa. vltio d̄r. Eūq̄ pturiet peperit.

glo. hebreorū qz an' eū natus fuisset ille q' in fuitutē
ultimā redēgit nat' fuit redēptor. q' an' natitatē tyri
q' ciuitatē destruxit pplm captiuauit z fuituti expo
suit intm q' dabatur. xxx. iudei p nūmo argēteo. vt
vt hug. flo. fuit natitas ipius xpi. Hoc idē pz p trās
lationē caldatā ibidē. adhuc nō erit ei veniēs āgu
stia z redimeē z adhuc n̄venit ei tremor cū dolorib'
ppf partū reuelabit rex messias. dolor eī z āgustia
part' expmūt maximā calamitatē / quā sustinuerūt
iudei ī obsidiōe tyri z vespassiani. q' an' obsidiōē illā
z miserā illā venit xps. hoc pcedūt multi apud eos
dicūt ipsi q' xps nat' sit ī die destructiōis tēpli. Sz
cū ab illo tpe fluxerūt Mccxxxv. anni q'ris ab ipsis
vbi sit ipse xps z vbi p tm tps fuerit. z dicūt aliq' q'
ipse cū āgeē viuēs in eo mō q' moyses vixit. xl. dieb'
in mōte synai z expectāt pceptū dñi ad se oñdendū
Alij dicūt q' ē ultra mōtes caspios expectātes pce
ptū dñi z liberationē ppli. Alij dicūt q' vadit p mū
dū sicut paup' z leprosus z huiliatus ppf pctā ppli
qm qd dñ' esa. liij. z nos reputauim' eū q'si leprosus
quosq' appeat ex pcepto dñi in virtute ad liberationē
filiorū isrl' de fuitute z miseria in q' sunt. talis varie
tas oñdit manifeste q' dictū eoz q'tū ad hoc est ficti
ciū. sz verū est q' ad hoc q' tps aduētus xpi tādū est
pfectū. Itē hoc idē pz p quādā traditionē apd eos
autēticā. z p̄tineē in qdā libro q' apd eos vocat liber
iudicū ordinariorū tradit' a domo helle. i. a discipulis
eius p sex milia an. erit mūdus. duo milia vanitatis
duo milia legi / duo milia messie ad itellectū hui' sci
endū q' hebrei dicūt hoc fuisse dictū a filio mulieris
seraptane quē suscitauit hellas q' etiā postea habuit
sp̄m pphete z pphetauit de duratione mūdi q' du

raret sex milia annorum. duo milia autem deficit tempus vanitatis. quia a principio mundi usque ad uocationem abrahe quod dictum est ei a domino. Egredere de terra tua etc. Gen. xij. mundus defluerat in vanitate peccatorum. primo per luxuriam. ut per tempus noe propter quod factum est diluuium. quia omnis caro corrupta uiam suam. secundo per ydolatriam post diluuium. quoniam circa natiuitatem abrahe totus mundus erat ydolatrie deditus. ipse autem primo ausus est publice unum creatorem et deum predicare. ut dicit iosephus. l. li. antiq. et illud tempus durauit per duo milia annorum et xxiiij. quia abraham habuit. lxxv annos quos uocat est. et tunc incepit tempus legis. quia lex non datur nisi populo adunato. per abraham enim incepit populus adunari sub fide ueniens dei et ad legem suscipiendam disponi. propter quod abrahe data est lex circumcisiouis ad distinctionem illius populi qui erat legem accepturus ab alijs populis. ab illo autem tempore. scilicet a uocatione abrahe usque ad natiuitatem christi fluxerunt duo milia annorum nisi quod deficit. xxix. si igitur accipiatur xxiiij. quod superabundat ultra duo milia predicta quod dicitur in paupertate habemus. iij. milia annorum a principio mundi usque ad natiuitatem christi nisi quod deficit. v. anni. Si igitur v. anni quibus christus latuit in egypto propter persecutionem herodis iugantur precedentibus: ita quod dies messie incipiunt computari ab illo tempore quod de egypto reuersus est habemus de principio mundi quatuor milia annorum usque ad dies messie. scilicet. 2000. uanitatibus. 2000. legis secundum prophetiam predictam. Utrum autem dies christi debeat tamen durare per duo milia annorum uel plus et minus non me interest. quia finem mundi determinandi dicere non intendo. sed sufficit michi secundum predictam traditionem iudeorum quod tempus aduentus christi sit preteritum. Ex quo iam dictum est quod transierit a principio mundi quatuor milia annorum. quia a principio mundi ipsi computant. v. milia et lxx. usque ad annum domini. 1309.

quo p̄his op̄ fuit scriptū. Itē oñdo p̄positū p̄ rōez
ex scriptura sumptā. cōsiderādo em̄ p̄cessū veteri te-
apparet q̄ q̄diu filij isrl̄ fuerūt seruiētes deo fuerūt
in itatu p̄pero. et si aliquñ fuerūt captiuitati et afflicti
hoc fuit p̄pter pctm̄ pp̄li illius. nūc aut̄ ita est q̄ eñ
captiuitatē babilonicā fuerūt ydolatre pessimi et occi-
sores p̄phāz eos a pctis p̄hibētum in tm̄ q̄ reple-
nerūt ciuitatē hyl̄z sanguie p̄phāz vsq̄ ad os. vt d̄r
iij. regū. xxi. Et m̄tra alia fecerūt p̄pter q̄ captiuitati
sunt in babilonia. et illa captiuitas nō durauit nisi p̄
lxx. ānos. Cū aut̄ captiuitas in q̄ sunt nūc durauerit
p̄ ānos. Mccxxv. nec adhuc appet̄ eoz liberatio d̄
p̄ximo op̄z eos p̄cedē q̄ pctm̄ pp̄t q̄ tādū capti-
uitati sunt fuit maior q̄ pctā p̄cedētia captiuitatē
babilonicā cū pena d̄eat r̄ndere pctō. hoc aut̄ nō p̄t
dici nisi p̄pter illud grauissimū pctm̄ q̄ xpm̄ eis in
lege et p̄phetis p̄missū negātes et p̄sequētes crudel̄
occiderūt. q̄ post reditū captiuitatis babilonice nō le-
gūtur ydolatrassē et p̄phās occidisse et tāta crimia p̄-
petrassē in alijs sicut añ. et itē rōnabilē non pōt assi-
gnari cā tante captiuitatis et messie nisi illa q̄ dicta ē
.i. q̄ nō cognouerūt tps̄ visitationis sue vt habetur
Luce. xix. Hoc aut̄ dici. Ba. moyses in lt. iudi. ordi-
narioz. Iesus nazaren⁹ visus est eē messias et inter-
fectus est p̄ domū iudicij et ipse fuit cā et p̄meruit vt
destrueret̄ israel in gladio. Itē doctrina aliqua de-
clarat̄ vera. et hoc duplicit̄. Uno mō per reductionē
ad p̄cipia euidētia. et hoc mō declarat̄ v̄itas eozū
que subiaceret facultati naturalis intellect⁹. Alio
p̄ diuinū testimoniū .i. qñ ad cōfir̄ationē talis doctrine
sit tale miraculū de q̄ certū est q̄ nō p̄t fieri nisi vir-
tute d̄ina sicut ē suscitatio mortui / illuminatio cecis /

cōsimilia. Cōstat q̄ nullo mō de^o pōt esse testis fal
statis. ⁊ ideo si tale miraculū vel factū diuinū ppe
traf ad declarationē alicui⁹ doctrine sufficiētē cō
cludit ppositū scz talē doctrinā esse verā. et hoc nō
declarata est v̄itas eorū q̄ excedūt intellect⁹ facul
tatē. sicut pz q̄ hoc mō declarata est veritas q̄ dicta
est p moyses ioseph ⁊ p̄similiū. Nūc autē ita est q̄ opa
diuina sunt multa valde ⁊ manifeste facta sūt ad de
clarationē xp̄i ⁊ doctrine ei⁹ ⁊ suorū vt patet p scri
ptores verissimos ⁊ famā publicā vsq; nūc cōtinua
tā q̄ in talib⁹ faciūt sufficiētē fidē sicut firmiter tene
mus Arist. fuisse ph̄m ⁊ platonē ⁊ th̄ nō habem⁹ in
de aliā pbatōem nisi p famā publicā. igitē etiā sic fu
it de doctrina xp̄i. hoc etiā patz p libros apud iude
os autēricos. Scribit̄ em̄ in quodā libello q̄ apud
eos intitulat̄ de iesu nazarenī ḡnatōe q̄ leproso mū
dauit: ⁊ claudū ex vtero matris sue stare fecit. ⁊ mor
tuū suscitauit. ⁊ multa alia q̄ fieri nō poterāt nisi vir
tute diuina. v̄z th̄ ibidez q̄ talia fecerat virtute noīs
tetragrāmaton: qz si sciret illud debito mō p̄nuncia
re posset virtute illi⁹ miracula facere vt in eodez li.
v̄z. Iesus autē nazaren⁹ p̄nūciationē illi⁹ noīs vidit
cit vt ibidē v̄z q̄ in tēplo dñi lapidē sup quē steterat
arca dñi antiq̄t⁹ iuenit ī quo erat scriptū tale nomē
expositū. vocat̄ autē expositio illi⁹ noīs descriptio ⁊
deteriatio qualiter debeat p̄nūciari. licz autē hoc di
ctum sit verū th̄ ex hoc p̄tra iudeos habet argumē
tum q̄ nomē dñi tetragrāmatō q̄ est iter alia noīa
sc̄tissimū sc̄dm eos nō pōt habere virtutē ad agēdū
aliq̄d p̄trariū honorū diuino sed magis ad id q̄ est
honorū diuino cōsonū. Cū igitē dicūt q̄ virtute illi⁹
noīs iesus nazaren⁹ fecerat miracula oportet eos

cedere q̄ doctrina x̄p̄i ad cul̄m affirmatiōē facies
bat talia miracula nō erat falsa nec honori diuino
traria: sed magis p̄sona. cū ergo docuerit se esse verū
deū verū x̄p̄m a deo missum et verū hoīem. sequit̄ p̄
p̄ns q̄ istud sit verū aliter seq̄ret̄ q̄ ipse fuisset fals̄
p̄phet̄a ascriberet sibi blasphematorie diuinitatē
et q̄ ad affirmatiōē istī falsitatis fuissent facta
miracula virtute diuini noīs scr̄ssimi et tūc de⁹ i cu
ius virtute talia miracula fierēt q̄ alta virtute fieri nō
possunt eēt testis falsitatis q̄ est incōueniēs. Itēz
p̄nūciatio cuiuslibet noīs nō pōt talia facere. s; so
lus de⁹ talia fecit et facit ad iuocatiōē sui noīs et
virtutis. si igit̄ x̄p̄s virtute noīs p̄dicti fecit p̄dicta
o; cōcedere q̄ illa fecit virtute diuina et p̄ p̄ns q̄ do
ctrina ei⁹ ad cul̄m affirmatiōē talia fecit fuit vera:
cū de⁹ nō possit esse testis falsitatis vt supra dictū ē
hec etiā et alia videēt dicere ioseph⁹ ex p̄sse q̄ fuit ma
xim⁹ hystoriograph⁹ iudeorū: et apud eos autētic⁹.
dicit em̄ sic li. xvij. antiq̄tarū. describēs t̄p̄a tyberij
cesaris sub quo passus est iesus inq̄r. Fuit hīsdē tē
porib⁹ Iesus sapiēs vir: si t̄m em̄ virū noīare fas est
erat em̄ mirabiliū operū effector et doctor eorū hoīm
q̄ libētē audier̄ ea q̄ vera sunt. et multos quidez ia
deorū et multos ex gētib⁹ sibi adsiūxit x̄p̄s hīc erat
hūc accusatōe p̄rimorū nostre gētis viroꝝ cū pilat⁹
in cruce agēdū decreuisset. nō deseruerūt eū q̄ ab in
itio dilexerāt eū. apparuit ei ei⁹ itēz vīu⁹ s̄m q̄ di
uinit⁹ inspirati p̄phete vel hec vel alia de eo mira
bilia miracula futura esse p̄dixerāt. Itē qm̄ scriptu
ra dicit aliqd futurū et dēteriat t̄p̄s modū et locū et si
oīa ista occurrāt in vnūz manifeste patet q̄ illud q̄
fuerat p̄dictū est adīpletū. sacra autē scriptura p̄dē

perat aduēru xp̄i ut patz in multis locis. deterioravit
etiā tps veniēdi videlz qm fieret translatio regni ut
habet Gen. xix. nō auferet sceptruz de iuda ꝛc. s̄i s̄r
locus nascēdi ꝛc. Michae. v. Et tu bethleez. ꝛc. s̄i s̄r
modū viuēdi scz q xp̄s in paupertate viueret. zach. ix
Ecce rex tu⁹ venit iust⁹ ꝛ saluator ipse paup ꝛc. de-
terioravit scriptura modū moriēdi scz q in hūilitate
ꝛ patiētia ex pre ipsi⁹ p̄sone xp̄i. sed in credulitate
maxia ex pte ipsoꝝ occidētū eū ut habet Esa. liij.
Tāq̄ ouis ad occisionē duct⁹ est ꝛc. Quā aut̄ hec oīa
manifeste sint adīpleta de iesu nazareno rōnabili⁹
p̄cludit̄ q ipse sit ver⁹ xp̄s. Sed p̄tra hoc arguit̄ in
deimultip̄r. p̄mo p̄ id qd̄ habet Esa. ij. vbi loquit̄
de tpe aduent⁹ xp̄i di. Erit in nouissimis dieb⁹ p̄pa-
rat⁹ mōs dom⁹ dñi in vertice mōtū ꝛc. sequit̄ Non
flabūt gladios suos in vomeres ꝛ lāceas suas ī fal-
ses. nō leuabit̄ gēs cōtra gentē gladiū nec exercita-
bunt̄ ultra ad plū. Ex his em̄ formāt quadruplex
argumētuz. Primo ex hoc erit in nouissimis dieb⁹
Iesus autē nō fuit in nouissimis dieb⁹. qz post nati-
uitatē ei⁹ fluxerūt multa tpa. igit̄ nō fuit xp̄s cui⁹
aduēt⁹ p̄mittit̄ ī nouissimis dieb⁹. Secūdo ex eo qd̄
subdit̄ q mōs dom⁹ dñi erit in vertice mōtū. Mōs
em̄ ille di. i. mōs syon vbi fuit tēplū edificatuz: sed
mōs ille in aliquo nō est eleuat⁹. ergo adhuc nō ve-
nit xp̄s. vnde occasione hui⁹ verbi dicūt aliq̄ docto-
res hebreoꝝ q dñs debet portare mōtē taboz in mō-
tem synat: ꝛ in montē carmel: ad locū vbi est h̄rlm
ꝛ sup verticē istorum montū ponere montem syon
hoc autē nō dū est adīpletū ergo ꝛc. Tertio arguit̄
ex eo qd̄ subditur. Et fluent ad eū oēs gentes quia
non oīes gentes crediderunt in iesum nazarenū

nec adhuc credūt igit̄ nō fuit x̄ps. Quarto p̄ id q̄d
subdit̄ nō leuabit gēs p̄tra gēte gladiū rē. q̄ nō ces
sauerūt bella p̄ orbē vt patet manifeste: r̄ maxie q̄
post mortē iesu ī iudca fuerūt bella atrocissima tpe
tyti r̄ vespasiani. igit̄ ip̄e nō fuit vere x̄ps. Ad p̄mū
dicendū est q̄ dies nouissimi dicunt̄ sc̄z dies messie
in sacra scriptura quan̄ sc̄dm doctores hebreorū
debēt ad min⁹ durare p̄ duo milia annoꝝ vt patz ex
p̄dictis r̄ nō solū dies messie dicunt̄ dies nouissimi
sed etiā aliqua ipsa ip̄m x̄pm p̄cedentia vt p̄z Gen.
xlix. vbi patriarcha iacob dixit filijs suis. Congre
gamī vt annūciē q̄ v̄tura sunt nouissimis dieb⁹ et
ibidē nō solū denūciat de aduētū x̄pi sed de multis
alijs q̄ impleta sunt a tpe regū s̄l̄r r̄ iudicū vt p̄z l̄raz
intuēti. r̄ etiā s̄m expositores hebreorū. r̄ iō nō valet
p̄dictū argumētū. Ad sc̄dm argumētū est dicēdū q̄
elevator mōtis syō nō itelligit̄ s̄m localē eleuatoēz
vt intelligūt iudei. sed s̄m mobilitatē r̄ signorū ma
gnitudinē s̄m etiā q̄ dicit Rabi saī. magn⁹ doctor
apud eos hoc est dictū q̄ tāta signa mala debēt fi
eri in aduētū x̄pi in mōte syō q̄ in p̄dictis alijs mō
tib⁹. r̄ hoc patet impletū p̄ iesū nazarenū q̄ illuīauit
cecū natū. sanauit lāgidū ip̄robatū piscina. r̄ mul
ta alia miracula fecit ibi. Ibidē etiā sp̄m̄ctm̄ ap̄l̄s
dedit q̄d fuit maxīm miracū. q̄ hoīes idiote r̄ sim
plices habuerūt notitiā p̄fectā scripturarū r̄ loq̄ban
tur idiomata oīm liguarū. Si autē dicerēt q̄ hec so
lutio sumat̄ ex euāgelio. r̄ iō nō est efficac̄ p̄tra eos
nec valet q̄ ad p̄bādū aliqd̄ iudeis oportet vt scri
pturis apud eos autētici in r̄fidēdo eorū dē dicitis
dico q̄ hoc nō oportet sp̄. Itē nō solū euāgeliste scri
bunt x̄pm̄ miracula x̄a: s̄z etiā doctores hebreorū vt

patet ex p̄dictis p̄pter q̄d solutio h̄z efficaciam ex eo-
rum libris. Ad tertium ē dicēdū q̄ ibi est distributio
p̄ ḡnibus singulor̄ et nō p̄ singulis generū sicut d̄:
q̄ oē aīa fuit in archa noe. q̄ singulis speciebus aīa
liū fuerūt aliqua īdiuidua in archa noe. s̄p̄ de oib̄
gentib̄ aliq̄ crediderūt in xp̄o vt p̄z p̄ diffusionē f̄
dei in toto orbe. Aliter pōt dici q̄ oīs in sacra scrip-
tura ponit̄ p̄ multis aliq̄ et fr̄quēter. sicut habet̄
is. Re. xvij. Dixit absalon et oēs viri israel meli⁹ est
psilū. Certū est em̄ q̄ ibi nō erāt oēs viri israel p̄sen-
tes s̄z multi. et sic est in p̄posito. q̄ multi p̄uersi sunt
de ḡtib̄ ad fidē catholicā etiā ipsi ap̄t̄i q̄ in oēm
terrā exiuit son⁹ eor̄ s̄z p̄dicatōis et annūciationis
fidei xp̄iane. Ad quartū dicēdū est q̄ circa t̄p̄a xp̄i
fuit pax diuturna in toto orbe et maxīe in iudea. q̄d
p̄z ex hoc q̄ īminēte nativitate xp̄i pacificatis oib̄
regnis et sub īperio romano redac̄ is p̄ eptū fuit a
cesare augusto vt describeref̄ vniuers⁹ orbis. et ab il-
lo t̄p̄e vsq̄ ad. xl. annū post passionē xp̄i q̄n̄ incepe-
rūt iudei rebellare romanis. nō legūf̄ aliq̄ bella no-
tabilia fuisse in iudea nec iudeos vsos fuisse armis
q̄ terra illa custodiebat̄ a militib̄ romanis. et iō p̄-
babile est q̄ t̄nc p̄pter diuturnitatem t̄p̄is pacis iu-
dei īstrumēta q̄b̄ pri⁹ vtebant̄ in bellis mutauerūt
ī īstrumēta agriculture apta: sicut sensib̄l̄r videm⁹
fieri ī t̄ris vbi ē pax diuturna. et iō d̄ in aucto. p̄dic-
ta. Cōflabūt gladios etc. q̄d autē sub. dic. Nō leua-
bit̄ gēs p̄tra gētē etc. nō īportat pacis eternitatē s̄z
diuturnitatē. vbi aut̄ h̄em⁹ vltra in hebreo h̄f̄. Ad
q̄ dicitio nō significat eternitatē vt p̄z. is. Re. vi. vbi
nos habem⁹. Et vltra nō venerūt latrones syrie in
terrā isrl̄ In hebreo habet̄. Ad vel aam et t̄n̄ cert⁹

est q̄ ibi nō importat eternitatē. qz frequēter postea
lyri inaserūt z dep̄dati sunt terrā israel. sed importat
diurnitatē t̄pis ad longū t̄ps hoc est ne illis acci
dat sicut accidit illis q̄s i samariā deduxit helize⁹:
de quib⁹ est ibi sermo. Quāto arguūt ibi iudei q̄tra
aduētū xp̄i p̄ hoc q̄ d̄: esa. xi. Egrediet̄ virga de ra
dice iesse ⁊c. vbi scriptura loquit̄ de aduētū xp̄i etiā
sc̄dm oēs doctores hebreorū et catholicos. Sequit̄
ibidē. Habitabit lup⁹ cū agno: z pard⁹ cū hedo ac
cubabit. z sequit̄ ibidē. Delectabit̄ infās ab ubere
sup foramē aspidis z in cauerna reguli q̄ ablactat⁹
fuerit manū suā mittet. Dicūt sic iudei q̄ i aduētū
xp̄i aīalia siluestria debēt se domesticare sic q̄ pa
cifice habitabūt cū aīalib⁹ naturaīr māsuētis z aīa
lia venenosa nō nocebūt hoīb⁹ vel pueris. imo secu
re infātes cū eis ludēt. hoc aut̄ nō est impletū vt patz
ad sensū. igit̄ nō uenit xp̄s. Ad hoc est dicendū q̄ ibi
est locutō methaphorica qz ibi noīant̄ hoīes noīb⁹
aīaliū. Sicut̄ habet̄ Sen. xlix. vbi d̄r. Bētamin lup⁹
rapax ⁊c. z ibidē. Reptalī ceru⁹ emissari⁹. z ibidēz
Dan. Coluber inuia. Et igit̄ dicendū est in p̄posito
q̄ iudei z gētilēs q̄ pri⁹ erāt adinutē nocui z odio
si pacifice simul habitabūt cōuersi ad fidē xp̄i vt d̄r
Act. iiii. Multitudinis credētī⁹ erat cor vnū et aīa
vna z t̄n illo tēpore fuerūt ad fidez xp̄i cōuersi aliq̄
gētilēs vt patet eodē li. z eodē mō exponendū est
de pueris q̄ sequit̄ et de aīalibus venenosis qz sim
plices z pueri nō ledunt̄ ab eis q̄ antequerstonē ad
fidē xp̄i erant veneno infidelitatis z pfidie repleti.
Ad autē talis mod⁹ loquēdi sit in predicto ca. esa.
p̄ p̄ id q̄d p̄mittit̄ ibi: qz stirpē iesse vocat virgāz
h̄r ip̄m iesum vocat florē cū dicit. Et flos de ra. ⁊c.

Et similiter cum subligit. Erit iustitia cingulum laborum
Manifeste habet quod ibi cingulum et cinctorium metapha-
phorice accipiuntur. et hec omnia patet per translationem cal-
damicam quam sic habet. Exhibet rex de filiis Esa. Et messi-
as de filiis filiorum eius. Sequitur. Et erunt iusti circum
circa ei. et fideles adherentes ei et erit iustitia cingulum
lunorum eius et fides cinctorium renis eius. ubi nos ha-
bemus. Habitavit lupus cum agno ibi sequitur. Et pax in
diebus eius multiplicabitur. ex quo patet quod est locutio
metaphorica. Potest etiam dici quod adimpletus est ad
litteram in fidelibus christi quia fere mansueti facte sunt fre-
quenter coram fidelibus christi eorum deuotioni expositis si-
militer bestie venenose non poterant ei nocere ut eis
saluator promiserat in euangelio. Dedit vobis virtutes
calcandi super serpentes et scorpiones etc. Et act. xxviii.
ubi quod paulus percussus a vipera in nullo lesus est propter
quod barbari videntes hoc et admirantes dicebant ipsum
esse deum ut patet ibidem. Sexto arguit per id quod habet
Deu. xxx. Si ad cardines celi fueris dissipatus inde re-
trahet te dominus deus tuus et assumet atque introducet te in
terram quam possederunt patres tui etc. Et hoc ibi argu-
unt cum similes dispersi per totum mundum et non congregati se-
quuntur quod non venerit christus. Ad hoc est dicendum quod hoc fu-
it impletum in reditu eorum de captivitate babilonica.
Sed contra hoc arguit per id quod habet eze. xxxix. Sci-
ent quod ego dominus eorum eo quod transtulerim eos in nationes
et congregauerim eos super terram suam et non dereliqui in quem-
cunq; ex eis ibi. multi enim derelicti sunt de captivitate
te babilonica et assirionum quia non omnes reuersi sunt. igitur
tunc non fuit impletum tempus christi. Ad hoc dicendum quod nulli
fuerunt ibi derelicti qui voluissent reuerti. quia cyrus qui
erat monarcha in omnibus illis regnis dedit licentiam gratiam

tem oib⁹ reuertēdi imo etiā munera dedit reuertēti-
bus vt p3 Esdre. i. r tō in hoc impletū est v̄bū ezech. r
ip̄s⁹ moȳsi qz null⁹ derelict⁹ ē ibi q̄ voluerit reuer-
ti. Illi autē q̄ noluerūt facti sūt idigni diuino b̄nficio
at̄ pōt dici sic q̄ p̄dicta cōgregatio pōt itelligi p̄ fi-
dem r caritatē q̄ cōgregatio ē p̄ xp̄m iesuz fm̄ q̄ ex-
ponit̄ Job. c. xi. vbi dicit q̄ caiph̄as p̄phetauit q̄ ie-
sus erat mortur⁹ p̄ gēte: r nō tm̄ p̄ gēte: s; vt filios
dei q̄ erāt disp̄si cōgregaret ī vnū. null⁹ at̄ extra hāc
cōgregatōem dereliquit q̄ velit intrare qz nulli clau-
dit̄ gremiū eccl̄ie. Septimo arguit iudei p̄ id qd̄ h̄f
zacha. vi. Et om̄es nomē ei⁹ Trāslatio autē caldaica
sic h̄z. Messias nomē ei⁹. Ex quo p3 q̄ de xp̄o itelli-
git̄ r sequit̄ ī eadē auctorit̄. Et edificabit tēplū d̄no.
Iesus autē nō edificauit aliq̄d tēplū d̄no. igit̄ nō fu-
it xp̄s. ad hoc est dicēdū q̄ hęc auctoritas itelligit̄
de sc̄do tēplo edificato p̄ zorobabel vt dicit Ba. sa.
doctor eoz. r tō ex hoc p̄tra nos nō h̄nt argumētuz
sed dato q̄ itelligat̄ de xp̄o ad litterā est dicēdū q̄
ipse edificauit tēplū de lapidib⁹ viuis r sp̄ualibus
videlz de ip̄s̄o fidelib⁹ r talis edificatio debebat̄ ip̄-
si xp̄o q̄ est p̄fectissima. vñ sup̄ illud gen. xxvii. Nō
est hic aliud nisi dom⁹ dei r c. i. dom⁹ q̄ edificata est
in terris n̄l est respectu dom⁹ celestis. Illa p̄p̄e edi-
ficat̄ ex lapidib⁹ viuis videlz ex fidelib⁹ in p̄nti cō-
pagnatis adiutē r cōglutinatis p̄ gr̄am r ī futuro
p̄ gl̄iam vbi h̄z glo. heb. q̄ p̄f̄archa iacob vidit do-
mū dei edificādā in terris r domū dei ī celis. tō di-
c̄. Nō est hic aliud rē. Octauo arguit p̄ id qd̄ h̄f h̄e-
re. xxiiij. Ecce dies veniūt r c. qd̄ de xp̄o itelligit̄ vt
est supra allegatū. et subdit̄ ibidē. In dieb⁹ illis sal-
uabit̄ iuda r c. s; nunq̄ acciderūt tot miserie filijs is̄

rael sicut post passionē xp̄i ut p̄z in destructione eius
tatis et tēpti. ergo nō fuit vere xp̄s. Ad hoc dicēdū
q̄ iā nō erāt filij israel et iuda. pp̄te loquēdo q̄ erāt
auerſi a deo: q̄ xp̄m negauerūt et occiderūt pp̄t q̄
in illā miseria venerūt. Et iō ex illa miseria magis
cludit̄ p̄positū sicut p̄z ex p̄dictis. Illi autē q̄ erant
vere filij israel et q̄ sc̄z xp̄m receperāt saluari sunt p̄
ip̄m nō solū sp̄ia fr̄ q̄tū ad aīas s̄z etiā q̄tū ad cor-
pus corpora: q̄ sc̄dm q̄ d̄r in ecclesiastica histo. imi-
nēte destructione ciuitatis hierl̄m p̄ tytū et vespaſianū
admoniti sūt fideles q̄ erāt in iudea p̄ angelū vt trā-
siret̄ i regnū regis herodis agrippe q̄ erat p̄federalis
romanis et saluari sūt i bona pace et ibi habitabāt
p̄fidenter. Al̄r p̄t̄ dicit ad aucto. p̄d̄. h̄e. q̄ illi sūt p̄-
fecti de regno xp̄i de quo ibi loq̄t̄ q̄ iā sūt i gl̄ia cele-
sti. et illi habitāt oīno p̄fidenter et sūt p̄fecte saluari. Ho-
no arguūt p̄ id q̄d habet̄ d̄as. vii. asp̄ciebā i visione
noctis et ecce i nubib⁹ celi quasi filius hoīs veniebat
Sc̄dm oēs expositores iudeorū et catholicos loquit̄
ibi de aduētū xp̄i. Iesus autē nazaren⁹ nō venit i nu-
bib⁹ celi nec in tali p̄tate q̄lis describit̄. ergo nō fu-
it xp̄s. Ad hoc dicēdū est q̄ scriptura loq̄t̄ de dupli-
ci aduētū xp̄i sc̄z i m̄sdū: et ad iudiciū. p̄mū aduēt⁹
describit̄ cū hūilitate. sc̄ds cū p̄tate. dū autē loq̄t̄ de
sc̄do aduētū. vñ ibidē seq̄t̄ donec throni positi sūt. et
ibi d̄r: Ad iudiciū sedebit et apti sūt libri. Iudei autē
excecati nesciūt aduētū duplicē dist̄ igne. et iō errāt
in sc̄do aduētū apparere in tāta virtute q̄ possit oīa
terrena sibi subicere et eos liberare et regnū eorū re-
stituire. pp̄ter q̄d etiā xp̄i discipuli post ei⁹ resurre-
ctionē querebāt Act. i. Dñe si i t̄pe hui⁹ restitues
regnū isrl̄. Alij autē pp̄t̄ scripturas q̄ manifeste lo-

quunt de xpo et de humanitate et de passione eius et propter illas que loquuntur de eius eminentia et potestate expectant. scilicet messias. unum qui dicitur filius ioseph et iste est passus occideri. alium qui dicitur filius dauid qui suscitabit filium ioseph messiam. et restituet regnum israel et ad hoc saluandum ponunt diuersas scripturas. Sed istud dictum non habet auctoritatem in scripturis. licet enim plures dicti sint messie siue uncti quod idem est participatio. ut dauid et saul. et quidam alii. nullus tamen in scriptura ad salutem populi dei uentur nisi unus. Item istud dictum pro tanto habet aliquam apparentiam pro quanto impletum est de xpo qui fuit filius ioseph putatiuus: et sic uocatur ut patet in euangelio. et etiam filius dauid secundum carnem ut patet ex predictis. Et primo arguunt pro id quod habet esa. xxx. Erunt lux lune sicut lumina solis. et lumina solis erunt septupliciter sicut lux septem diebus in die que alligauerit dominus uultum populi sui et percussuram plagam eius sanauerit. cum ergo aduentus christi expectetur ad salutem populi: igitur in aduentu eius mutatio corporum celestium fiet. cum hoc non sit adhuc factum uidetur quod promissio de aduentu christi adhuc non sit impleta. Ad hoc dicendum est sicut ad precedens argumentum quod loquitur de aduentu christi. ad iudicium enim innouabuntur et mutabuntur quodammodo corpora celestia. et tunc sanabitur uultus populi et percussura plagam eius. quia tunc destruetur mortalitas per peccatum primorum parentum inducta. quia omnes homines resurgent in uitam imortales. Undecimo arguitur pro id quod habet esa. lliij. uidebit semine loth genitricem. et patet lxxxvij. Pro nam in seculum seculi semine eius. Iesus autem nazarenus non legitur filios habuisse. ergo non fuit christus. Ad hoc est dicendum quod habuit filios spirituales et talis filitatio sibi debebat per fidem et sacramenta. non autem per carnalem propagationem que semper habet fedilitatem coniunctam. unde super illud

Secū. xxi. In ysaac vocabit tibi semē. vocant autes
hec duo secula tps legis ⁊ tps xp̄i. Illi ergo etiaz
q̄ p̄ fidē ⁊ ritent xp̄m sunt semē ⁊ filij xp̄i. Duodeci
mo arguit p̄ id qd̄ habet ezech. vlti. vbi describit qd̄
dam tēplū mirabile ⁊ magnū in terra israel edificā
dum ⁊ hoc dicit in aduētū xp̄i ⁊ plēdū. hoc aut̄ non
est factū igit̄ ⁊c. Ad hoc est dicendū q̄ scriptura ibi
loquit̄ sub methaphora de domo celesti de qua su
pra dictū est. Et hoc p̄ id qd̄ i fine ezech. ⁊ cludit̄
Et nomē ciuitatis ex illo die dñs ibidē. Huius etiā
p̄ multa alia q̄ ponunt̄ in l̄ra. qz̄ ibi describit̄ flu
uī⁹ habēs ligna pomifera ex vtraq̄ pte faciētia fru
ctus quolibet mēse ⁊ h̄ntia folia nunq̄ defluētia. q̄
nullomō vident̄ verificari ad litterā. Hoc etiā vidē
p̄ dictū Ba. sa. docto. hebreoz̄ dicētis q̄ de hierl̄m
supna locute sunt scripture in fine Ezech. Hec igit̄
sunt q̄ arguūt iudei ⁊ quedā alia q̄ dimitto: tū p̄ p̄
pl̄xitatē vitādā. tū qz̄ etiā solutiones eoz̄ patēt ex
p̄dictis. Et sic p̄ tertiū p̄ncipale qd̄ erat deterian
dū in ista q̄stione videlz̄ q̄ tps aduēt⁹ xp̄i sit p̄teritū
Ultimo soluedū est argumētū qd̄ fiebat in opposi
tum in p̄ncipio q̄stionis vbi dicebat̄ q̄ p̄dicta de fī
de catholica possunt p̄bari p̄ scripturā a iudeis re
ceptā nō est verisimile q̄n illi q̄ sunt inter eos studī
osi hoc p̄cepissent ⁊ p̄ q̄s suū errorē relīq̄ssent. Ad
hoc est dicendū q̄ multi inter eos litterati p̄ceperūt
⁊ a tpe xp̄i sicut p̄ de nathanaele. Nicodemo. Sa
maliele q̄ fuerūt doctores ⁊ periti i lege. sicut de pau
lo ap̄lo ⁊ apolloz̄ multis alijs. vñ Job. xij. v̄. Et de
p̄ncipib⁹ multis crediderūt in eū sed p̄pter phari
seos nō ⁊stebant̄ ne de synagoga expellerent̄ dice
bant̄ tūc p̄ncipes sacerdotes ⁊ legis docto. Alia cau

ca est qz a cunabulis in odijs xpi nutriuntur et legi xpi
ane et xpicolis maledicunt in synagogis oī die. illis
autē ad q̄ hoīes sunt assueti a pueritia sunt q̄si in na
turā pueris. et p̄ p̄ns auertūt iudiciū intellect⁹ a ve
ritate p̄traria. Tercia cā est p̄pter difficultatē et alti
tudinē eorū q̄ in fide catholica p̄ponunt credēda si
cut est trinitas p̄sonarū in diuina natura et due natu
re in vna p̄sona xpi et sacramētū eucharistie q̄ nullo
mō possunt capere et iō reputāt nos tres deos cole
re et credere. In ipso etiā sacramento eucharistie re
putāt nos pessimos ydolatrias sicut p̄ experiētiam
cognouerūt illi q̄ frequēter de istis cōtulerūt
et ideo a fide catholica p̄ talib⁹ auertunt et plures
tam baptizati ad vomitū reuertuntur.

¶ Et sic est finis. Laus deo.

*aquesta libro dca. fabetta dca
quib⁹ dca. l. dca. dca. dca
p̄ dca.*

*fabetta dca. dca. dca
fabetta dca. dca. dca
neu. dca. dca.*

44 902

Reg. 258

1890

1891

1892

1893